

АРАБСЬКІ = = КАЗКИ.

Пер. О. ОЛЕСЬ.

ЛАН 99

Приймається передплата
на українську тижневу народню ілюстровану газету

ЗАСІВ

Газета призначається головним чиномъ для хліборобів і робітників і подає статі і новини про сучасне життя на Україні, в Росії, і за кордоном, оповідання, популярні статі з української історії і письменства, з наук природних, лікарських і з сільського господарства

Передплата на рік 2 р. 50 на пів року 1 р. 30к., на 3 міс. 75к.

Адреса: Київ, В. Володимирская № 28.

Приймається передплата на

Літературно-Науковий Вістник

український журнал літератури, науки й громадського життя, що виходить при участі визначніших письменників, учених і публіцистів України Російської і Австрійської, під загальним проводом проф. М. Грушевського.

Містить повісти, оповідання, драми, поезії, статі з української історії, літератури, суспільної економії й інших областей знання і служить неминучо потрібним для всякого освіченого Українця органом всеукраїнського національного культурного життя. кожда книжка журналу має 192—240 великих сторін.

Редакція і головна контора: Київ, В. Володимирська 28

Передплата на рік 8 руб; для незаможних учнів, студентів, сільських учителів, низших служащих, робітників і селян **6 руб.**

Записки

**Наукового Товариства імені Шевченка
у Львові.**

Виходять що два місяці книжками по 15 аркушів. Розвідки з наук історичних і філільогічних, матеріали й замітки, наукова хроніка і бібліографія.

Передплата в Росії на рік. 6 руб.

„РИВАТНА БІБЛІОТЕКА
ОСИПА І АНАСТАЗІЇ КОЧАН
ЗДА

ПОПУЛЯРНА БІБЛІОТЕКА „ЛАН“
№ 9.

АРАБСЬКІ КАЗКИ.

Пер. О. ОЛЕСЬ.

У Києві, 1911.

З друкарні 1-ої Київськ. Друкарськ. Спілки, Трьохсвіт. 5.

REAR 158585A

375.2

Ar 11.11

Рибалка і заворожене царство.

Жив собі колись рибалка, та такий бідний, що ледві, ледві міг прогодувати свою родину: жінку та трьох дітей. Хатинка його стояла на березі моря, недалеко від столиці славного і вельможного султана. Що ранку рибалка забірав свої сітки і їхав рибалити. А про те він ніколи більше чотирьох разів на день не закидав своїх сіток. Так він колись пообіцяв і ні разу не зламав свого слова.

Одного прегарного ранку він закинув сітку і помітив, що в неї попалося щось незвичайно тяжке. Рибалка зрадів, думаючи, що йому пощастило піймати якусь величезну рибу, і став тягти її. Але як він здивувався, коли углядів у сітці, замість риби, кістяк осла. Одначе він заспокоїв себе і починивши в де-кількох місцях розірвану сітку, знову закинув її в море. Коли через де-який час він став її тягти, то сітка здалась йому ще важчою.

— Ну, тепер сподіваюся, доля нагородить мене за всю мою працю! — подумав він і витяг сітку на берег. Але в сітці нічого не було крім каміння, та морської трави. Се зовсім стурбувало і засмутило рибалку.

— Боже милосердний, зітхнув він, і чим я так тебе прогнівив, що ти дав мені таку гірку долю?! Все життя я бюсь, як риба об лід, а про те я лед-

ві можу заробити на шмат черствого хліба. Одначе я ніколи не докоряю тобі: аби не були голодні мої діти, та жінка. Коли я і на сей раз нічого не вловлю, доведеться усім нам лягти спати „натошак“.

З такими смутними думками він втретє закинув сітку і знову не впіймав ні одної рибини. За те в сітці лежала досить коштовна річ — важка мідна ваза з вузькою горлянкою, схожа на пляшку.

— „Ну, що-ж? І се нічого, подумав рибалка. Чого доброго за сю вазу я візьму не менше, ніж за ту рибу, що я наловив би сьогодні.“

Розглядаючи уважно вазу, він помітив, що вона була чимсь заткнута.

Се навело його на думку, що в вазі схована яка-небудь коштовна річ. Він достав ножа, одіткнув затичку і став трусити вазу, але, на жаль, нічого не витрушувалось і ваза була порожнею.

Рибалка поставив її на землю і замислився. Аж раптом він глянув і помітив, що з вази йде густий дим. Ось він знімається все вище і вище, розіслався по берегу і по морю і нарешті все навколо заслав густим туманом. Згодом туман почав густнути, приймати людські контури, і не встиг рибалка опам'ятатись, як перед ним виросла постать величезного духа, який міг на смерть перелякати найсмільшого вояка в світі. Переляканий рибалка сидів ні живий, ні мертвий. Але велетень, здається, і сам злякався не аби як.

— „О, Соломоне, великий Соломоне,—тремтячим голосом сказав привид, я завжди буду тебе слухатись і скорятись кожному твому слову“.

Се остільки підбадьорило рибалку, що він до-

силь сміливо спитав: „Я трошки не розумію тебе, велетню. На що ти кличеш Соломона, який вже вісімнадцять віків лежить собі в могилі“.

Тоді дух уважніше глянув на рибалку і, помітивши, з ким має діло, загремів страшним голосом:

— „Мовчи, нікчемність! Як смієш ти говорити так нахабно з наймогутнішим із духів?“

Душа рибалки знову вернула ся в пяти, одначе, згадавши про послугу, яку він зробив духові, він набрав ся сили і завважив:

— Вибач, тисячу разів вибач, велитню, коли я не вмю, як слід, розмовляти з тобою, але я сподіваюсь на твою ласку і думаю, що ти не забув про мою послугу. Я дав тобі змогу углядіти світ Божий, а ти розкажи мені, як ти опинив ся в сій вазі.

— Ось як! Ну, ти даремно сподіваєш ся! З усмішкою проказав дух. Історію сю, я може тобі і розкажу, але, у всякім разі, я мушу тебе убити!

— Як? мене убити? мене? так ось яка твоя вдячність? — крикнув здивований рибалка. Невже тобі приємніше було лежати в сій мідній домовині? Ти певно забув хто тебе визволив з неї?

— За се ти і мусиш умерти; знай, що я покляв ся убити того, хто витягне мене, і єдине полекшення, яке я можу тобі зробити—се дати тобі змогу обібрати таку смерть, яка тобі більше до вподоби. А щоб ти впевнив ся, що всі твої благання даремні,—вислухай, що трапилось зо мною.

Знай, що я один з тих духів, які збунтувались проти неба. Я навіть не хотів визнавати пророка Соломона, якого слухались всі інші духи. Тоді Соломон звелів мене силоміць привести до його і

вкинув мене в сю вазу, наклавши свою священну печать, яку не в силі зламати ні один дух. Потім він звелів кинути мене на дно моря, де я і мусив лежати цілу вічність.

Тут, звичайно, прокинулось в мені каяття, але „буде каяття, та не буде вороття“. Тоді я поклявся, що обсиплю золотом того, хто визволить мене з неволі до кінця віку. Коли минуло ще сто років, і ніхто не прийшов мене визволити, я заприсягнув, що своїому визволителеві, я подарую всі скарби світу. Але і се було даремно: я лежав на дні моря. На треттє століттє я покляв ся свого спасителя поставити царем, у всьому йому допомагати і тричі на рік виконувати його найвередливіші бажання. Прошло і се століттє, але ніхто не приходив. Тоді в мені загорів ся лютий гнів і я побожив ся так, як тільки божать ся иноді, убити кожного, хто мене випустить з моєї тюрми. Така вже твоя доля, бідний рибалко, що ти мусиш незабаром вмерти“.

Але рибалка не міг помиритись з такою долею і благав духа не одніматися у його життя.

— Що станеть ся з моєю жінкою, та дітьми, побивав ся він, ламаючи руки. Чи чувано коли-небудь, щоб так дякували кому за послугу? І невже так клясти ся не безглуздо?

Але дух не звертав ніякої уваги на його слова і твердо сказав:

— Покинь скіглити, та охати, бо се тобі не може! Говори швидче — якою смертю ти хотів би вмерти, коли не хочеш умірати так, як мені буде зручніше“.

Лихо робить людину вигадливою. Бачучи, що слізьми та плачем собі не допоможеш, рибалка пу-

стив ся на хитру вигадку, яка випадково прийшла йому в голову. Він удав з себе тихого та Божого і сказав покiрно:

— Що-ж робити — умирати, так умирати. Житте моє було весь вiк не солодке і шкодувати за ним, не доведеть ся, одначе, ранiше нiж скласти руки, менi хотiлось би дiзнатись про одну рiч: iмям само-го Бога прошу тебе сказати правду!..

Дух затремтiв усiм тiлом і сказав:

— Гаразд!—питай,—я скажу тобі правду.

Бачиш,—сказав рибалка, я хотiв би знати—чи справдi ти був в сiй вазi? Нiяк я не можу сього уявити собі.

— Даремно.. Я справдi був замуrowаний в сiй посудинi, як тобі було і розказано мною.

— Та се-ж неможливо!—здивовано зiкричав рибалка, як мiг ти, такий велитень, уміститись в такому маленькому глечичку? Та я нiколи в свiтi не повірю сьому.

— Але-ж я покляв ся тобі сказати правду,—затремтiв розсердившись дух. Невже ти думаєш, нещасний, що я стану тобі брехати?

— А от же я тобі не повірю. За димом та туманом, якого ти напустив, я не помітив, як ти виходив сам iз вази. А я, на жаль, звик вірити тому, що бачу на власні очі.

— Ах ти безглузда овечко, закричав дух. Ти не віриш менi, ну, так дивись, слiпе око, і вір.

Пiсля сказаного дух знову розлiг ся густим туманом, і став поволi втягуватись в вазу. Сього тiльки і треба було для рибалки. Ледвi він сховав ся в посудинi, рибалка схопив затичку і, швидко заткнувши нею, радiсно закричав:

— Тепер я бачу, що ти не брехав. Сиди-ж собі тихо-мирно та чекай другого дурня. Але для того, щоб кожний знав, що його чекає від тебе за послугу, я знову кину тебе в море, а сам збудую собі на березі куріня і буду кожного рибалку попереджати, щоб він не закидав тут невода.

Дух став благати рибалку вийняти затичку, але рибалка і слухати не хотів:

— Та що ти мені голову морочиш, — говорив він сміючись. Ти-ж побожився убити кожного хто випустить тебе на волю, і тепер коли я про се знаю і знаю, разом з тим, твою жорстокість і упертість. ти радиш мені затягти петельку на власній шиї?!

І рибалка взяв вазу, щоб кинути її в море, але дух, бачучи небезпеку, заговорив:

— Послухай, рибалко, божусь, заприсягаюсь тобі іменем самого Бога, а ти-ж сам добре знаєш, що такої клятви ми не можемо ламати, божусь кажу іменем Бога, що я не зроблю тобі ніякого лиха, а навпаки—зроблю тебе таким багатим, яким ти не бачив себе навіть ві сні. Для власного-ж щастя, пусти мене на вслю.

Рибалка замислився. Він згадав свої злидні, згадав жінку і дітей і сказав:

— Ну, що-ж! Пан або пропав. На сей раз я тобі повірю,—гляди-ж—не стань знову таким невдячним, як був досі.

Сказав і вийняв затичку з вази. Коли із сизого густого диму знов зробився велетень, в ту-ж хвилину дух схопив вазу і з гнівом кинув її далеко в море. Се трошки зтурбувало рибалку.

— Що се буде? — спитав він. Чи не збираєшся ти зламати своє слово?

— Не турбуй ся, з легкою усмішкою відповів дух, я завжди виконую свої обіцянки. Візьми свою сітку і поспішай за мною.

І він повів рибалку мимо міста за високу гору, з якої вони спустилися в долину. Тут між чотирма буграми, слався великий став і такий прозорий, що можна було бачити все, що коїлось на його дні. В ставку плавали і граліся зграї різноманітних риб.

— А ну, лишень, закинь свою сітку, сказав дух рибалці, — се принесе тобі щастє.

Рибалка з радістю взяв ся за діло. Ніколи йому не доводилось бачити такої сили риб, але його найбільше дивувало те, що риби були чотирьох різних колірів; білого, жовтого, блакитного і червоного.

Він закинув сітку і через декілька хвилин піймав чотирьох риб різного коліру. З близьку вони були такі красиві, що рибалка довго не міг одірвати од них своїх очей.

— Візьми сих риб, — сказав йому дух і однеси їх до султана — ти візьмеш за них чималі гроші. Можеш приходити сюди з сіткою щодня, але памятай, що більше одного разу на день, тобі не можна закидати невода, коли не хочеш несподіванного лиха.

А послухаєш мене, швидко розбагатієш і щасливо житимеш весь свій вік.

Порадивши, він топнув ногою об землю. Земля розступилась і проковтнула його.

Рибалка поклавши рибу в кошика, негайно помандрував до міста і, прийшовши до султана, сказав йому:

— Ваша величність! мені сьогодні пощастило

піймати таких дивовижних риб, яких може нікому

не доводилось і бачити. От я і наслідив ся принести їх вам, ваша величність.

— Однеси їх у кухню і скажи кухарю, щоб він спік їх, як найкраще. Я певен, що і смак у них буде дивовижний.

Рибалка одніс рибу до кухаря, взяв гроші і весело пішов до дому, щоб поділитись з жінкою своїм щастем. Ніколи в житті в його кишені не було стільки грошей і йому здавалось, що більш багаті людини не можна найти на цілому світі. Але він розбагатів ще більше.

Між тим султанський кухарь взяв ся за діло, щоб подати рибу на обід. Він почистив її, поклав на сковороду і став пекти на маслі. Коли риба з одного боку засмажилась, він перевернув її на другий бік і хотів уже знімати сковороду — як раптом стіна розійшлась і в кухню ввійшла молода дівчина надзвичайної вроди. Вона була одягнена в єдвабне убраннє, вишите квітками, на шиї хереливалось всіми барвами дивне намисто, а в руках у неї була миртова гілка. Не звертаючи ніякої уваги на переляканого кухаря, вона підійшла до печі і торкнувшись паличкою до одної якоїсь риби, сказала голосно і виразно.

— Риби! чи памятаєте ви свій обовязок і чи виконаєте ви його?

В відповідь всі чотирі риби в ту ж хвилину підняли голови і сказали людським голосом:

— Так, наша пані, ми памятаєм свій обовязок і обіцяємо виконати його.

Потім дівчина перекинула сковороду, риби попадали на вугіле, а вона зникла. Коли кинув ся кухар до риб, то всі вони почорніли, як сажа, і нікуди не годились. Кухар ледві не розплакав ся.

— Боже мій! яке лихо! — говорив він, ламаючи

руки. — Що я скажу султанови, коли він зведить подати рибу на стіл? Та він же мені ніколи не повірить, коли я розкажу все, що стало ся.

На щасте незабаром ввійшов в кухню великий візір, щоб довідатись про нову страву.

Кухар, звичайно, розказав йому про своє горе. Візір так зацікавив ся надзвичайною пригодою, що захотів сам перевірити слова кухаря. Він велів сказати султанови, що риба вдвоє буде смашніша коли полежить ще день, а сам послав покликати рибалку і сказав йому:

— Слухай, рибалко! з твоєю рибою трапилась неприємна пригода: вона згоріла у кухаря на сковороді. Чи не міг би ти сьогодні піймати ще чотирьох таких риб?

Рибалка пообіцяв піймати, але не раніше ранку. Ще вночі рибалка пішов на озеро, і, ледве почало світати, як він закинув сітку і піймав таких же різнокольорових чотирьох риб.

Він негайно одніс їх великому візірю; візір щедро подякував рибалці, а сам замкнув ся з кухарем в кухні і став чекати вчорашнього дива.

І воно сталось. Як тільки кухарь перевернув на другий бік рибу, стіна розступилась, ввійшла врсдлива дівчина з міртовою гілочкою і спитала риб — чи вони памятають свій обовязок.

Риби підняли голови і виразно проказали:

— Так, наша пані, ми памятаємо свій обовязок і обіцяємо виконати його.

Дівчина перекинула сковороду, риби згоріли, а вона зникла. Стіни стали на своєму місці.

Вражений візір довго не міг опам'ятати ся.

— Чудно! дивно! — шепотів він до себе. — Одначе я мушу сьогодні ж говорити з султаном.

І він зараз же пішов до султана і розказав йому про все, що бачив у кухні. Здивований султан висловив бажання углядіти се диво на власні очі. Негайно привели рибалку і султан сказав йому:

— Мій друже, чи не міг би ти вловити ще чотирьох риб різних колірів.

— Ваша величність, — відповів рибалка, боячись видати свою тайну, — я зроблю все, що буде в моїй силі, аби виконати твою волю, але прошу дати мені, на всякий випадок, три дні.

Султан згодив ся, а вранці рибалка знову пішов на озеро. І сього разу йому пощастило піймати зразу чотирьох ріжнокольорових риб. Султан зрадів, що так швидко йому принесли рибу і звелів дати рибалці чотиреста червінців.

Разом з тим султан зачинив ся з великим візиром в своїй кімнаті, куди була принесена жаровня. Сам візир почистив рибу, поклав її на сковороду і став пекти. Коли вона засмажилась з одного боку, він перевернув її і в ту ж хвилину стіна тріснула і розійшлась, а в кімнату сього разу, замість дівчини, ввійшов чорний невольник величезного зросту і гидкого, нелюдського вигляду. В руці у нього була зелена палиця. Торкнувшись нею риб, він сказав:

— Риби, ви памятаєте свій обовязок і виконаєте його?

Риби підняли голови і всі разом проказали:

— Так, ми памятаємо свій обовязок і обіцяємо виконати його.

Чорний велетень перевернув сковороду, спалив рибу, а сам зник.

Султан був такий же сміливий, як і розумний.

— Візіре! Я мушу росплутати сей клубок і знайти всю правду. Насамперед мені треба роспитати самого рибалку.

Прийшов рибалка і розказав де він ловить рибу. Султан дуже здивував ся, довідавшись, що недалеко від столиці, зараз же за горою, між горбами, єсть став. Він звелів негайно сідлати коней і їхати, щоб до вечора оглянути незнайому місцевість. Все справді було так, як казав рибалка.

За горою слав ся степ, якого досі ніхто не помічав, а серед степу між горбами синів став, та такий прозорий, що можна було перелічити всіх риб. Вони були такого ж самого коліру, як і ті риби, що приносив рибалка. Здивований султан довго дивив ся на риб і не міг надивитись. Нарешті спитав у когось:

— Невже ви і досі не помічали сього ставу і навіть ніколи не чули про його.

Виявилось, що ніхто не бачив і не чув про нього.

Се ще більше зацікавило султана.

— Очевидно, тут ховаєть ся якась тайна, — сказав він, подумавши, — і я не піду відсіль, доки не довідаюсь про став, та чому в ньому всі риби чотирьох колірів.

Разом з тим він звелів скрізь роскидати намети і незабаром весь берег був покритий ними.

Коли смеркло і наступила ніч, султан покликав візіря і сказав йому:

— Візіре! Я почуваю, що не заспокоюсь доти, доки не одгадаю сієї надзвичайної загадки. Тому я хочу потай покинути табор і піти на розвідки, але се мусись бути тайною для всіх, крім тебе.

Оставайся в моєму куріні, а вранці коли прийдуть з привітінням, скажи, що я почуваю себе нездорово і нікого не хочу бачити. Так говоритимеш що дня, доки я не вернусь.

Даремно великий візир, упавши в ноги, благав Султана не йти може на зустріч лихові—Султан зробив по своєму. Він передяг ся в просте убрання, взяв меча і зник у темряві ночі.

Насамперед він зійшов на один бугор, спустив ся в долину і йшов нею до самого ранку.

Коли зійшло сонце він угледів в далені великий будинок і поспішив до нього, сподіваючись там поснідати і розпитати про де-що.

Коли він підійшов ближче, то угледів перед собою один з найкращих в світі палаців. Стіни його були з гарного мрамору, а блискучий дах був зроблений наче з зеркала.

Султан постукав в напів розчинені двері. Ніхто не вийшов, ніхто не відгукнув ся. Султан постукав ще дужче, але в будинку було так же тихо.

Се дуже здивовало султана.

— Не вже не має тут нікого?—подумав він. А про те, чого мені боятись? Коли справді тут немає нікого, то нікого і боятися, а коли тут ховається ворог, то у мене єсть чим оборонити ся.

І він сміливо ввійшов в двері, голосно гукаючи: „Гей, чи нема тут кого-небудь живого, хто б дав чого-небудь зісти голодному подорожньому? Але ніхто не відгукував ся на його голос.

Здивований такою тишою, султан переходив із одної кімнати в другу, ніде не стріваючи живої душі. А між тим, на кожному кроці його вражала надзвичайні розкіші в палацу і ноги його тонули

в дорогих, м'ягких килимах, золото і дорогоцінне камінне оздобляло меблю, покриту коли не едвобом, то шовком. В одній самій великій кімнаті тихо шумів водограй. Чотири золотих леви пускали із своїх пащ струмки кришталювої води, які перекрещувались і розсипались дощем.

Сам палац був оточений з усіх боків розкішним садом з силою альтанок, статуй і водограїв. Тисячі пташок порхали і звеніли свої пісні і їхні спів розливались з ранку до вечера, не стихаючи і на хвилину, бо тонка сїтка, роскинута над садом, не давала змоги пташкам і на час покинути його.

Втішаючись розкошами султан довго блукав по палацу і нарешті, стомившись, сїв відпочити в кімнаті, вікна якої виходили в сад. Сїв і замислився над тим, що йому робити далі,—коли чує відкись плыве тяжкий, жалісний стогін. Він прислухався—стогін не стихав. Тоді султан пішов на зустріч йому і незабором спинився біля дверей в залю, якої раніше він не помічав. Із сієї кімнати і нісся стогін. Султан розчинив двері і уgliedів на креслі із чорного мармору вродливого парубка. На голові у його сяла золота корона оздоблена дорогоцінним каміннем. В руках у його було берло. Але не дивлючись на таке убрання, в очах його було стільки смутку, що у султана стислось серце від болю. На його низький уклін, парубок теж низько уклонився, але не встав з місця; а тільки сказав тихо і засмучено.

„Мандрівцю! прости мене, що я не привітав тебе як слід. Повір, коли я не пішов тобі на зустріч, то для сього маєть ся важна причина.

— Я сидів і відпочивав, відповів султан. До мене

донеслися звуки, подібні до стогону конаючого. І ось мені здається, що стогін нісся із твоїх грудей. Скажи—в якій пригоді я міг би тобі стати?

Парубок, зворушений співчуттем подорожнього розкрив свою царську кирею і сказав:

„Дивись—чи маю я чого плакати і стогнати?“

І Султан углядів те, що примусило його поплотніти від жаху: прекрасний юнак був тільки на половину із тіла і крові; ноги ж його були із чорного мармору. Одначе султан швидко опам'ятався і підійшовши до парубка, привітно сказав йому:

„Я бачу, що тут ховається нова тайна, яка, може, має щось спільне з ставком і замороженими рибами, що розмовляють людським голосом. Будь ласка, розкажи мені про своє життя. Запевняю тебе, що мені усім серцем хотілось би допомогти тобі в твоєму страшному горі!

— Слухай! відповів парубок. — Як мені не тяжко про своє нещастя, але я розкажу тобі. І, попросивши султана сісти поруч на канапі, він став розказувати:

„Батька мого звали Махмудом і він був царем Чорних Островів. Чотирі Острова складали з себе одау багату державу,—тепер же вони обернулись в чотирі невеличких бугри, які ти бачив, як бачив пишну колись столицю мого батька, а тепер ставок з різнокольоровими рибами. Ти зараз почувеш як се стало ся.

Перед смертю старий батько одружив мене з молодою вродливою дівчиною. Я дуже любив свою дружину і пять років я прожив з нею щасливо. Але на шостий рік я мусів поїхати на декілька місяців по справах своєї держави. Коли я вернув ся

до дому, то не пізнав своєї жінки. Така вона стала зла та вередлива. Треба тобі сказати, що у нас гостював її родич, відомий чарівник.

Він навчив її чарівництву, наговарив про мене всяких дурниць,—сам же мав на думці скинути мене з престола і сісти самому. Нічого злого не думаючи, а тільки помічаючи, що моя жінка до його привітніша більше ніж до мене, я звелів його випроводити з хати. Жінка моя мусила нарешті згодитись.

Родич її, який до речі сказати, був огидливо чорним і вже досить підтоптаним вибрався і ми знову зажили любо та мило. Але се було не довго.

Раз колись після обід, мені захотілось заснути. Я ліг на канапу, а два невольники сіли в головах, щоб обвівати мене холодком, та одгоняти мух.

Я лежав з закритими очима і вже починав дрімати, коли чую мої невольники шепочуться.

„Бідний наш султан, пошепки говорив один із невольників, думаючи, що я сплю. Чим він винен, що так безсоромно його зраджує жінка.

— Дивно, відповів другий, — і як він не помічає, що вона що ночі кудись зникає?

— Що-ж дивного! відповів перший. — Вона що вечора в його звичайне питво всипає якогось порошку і він спить, не прокидаючись до самого ранку. А вона тим часом іде в садову альтанку до свого родича ворожбита і вчиться у його всякому чарівництву. Ех! розказав би я усю правду султанови, та боюсь помсти султанши.

Можете уявити, як вразила мене підслухана розмова! Одначе я не дав помітити, що підслухав розмову і пролежавши ще де який час з закритими

очима, я одіслав невольників, а сам став нетерпляче ждати ночі. Я поклав убити чарівника. Перед сном мені жінка піднесла з ласкавою усмішкою кухоль з питвом, але я тільки пригубив його, і непомітно вилив на землю усю отруту.

Потім я ліг на ліжку і прикинувся, що сплю, як ніколи. Жінка моя постояла трохи, впевнилась що я сплю і насмішковано сказала:

— „Спи нещасний! і про мене, хоч ніколи не прокидайся! Сказала і спокійно вийшла з кімнати.

Я швидко одяг ся, схотив шаблю і пішов за нею.

Всі двері безшумно розчинялись перед нею, як тільки говорила вона якісь таємні слова.

Прийшла через подвір'я і ввійшла в сад. З кожною хвилиною вона йшла все швидче, і я майже біг за нею, але вона ні разу не оглянулась і не помітила мене.

Нарешті вона дійшла до альтанки. Тут вона тричі ударила в долоні, двері одчинились і на порозі став чарівник. Я стояв і дивився, що буде далі. Мені хотілось перевірити невольників. Обоє і жінка і чарівник стали прогулюватись по доріжці. Я пішов поруч з ними за живою стіною із акацій і міг чути їх кожне слово. Чарівник навчав її ріжним тайнам чарівництва, потім став умовляти її убити мене і вийти за його заміж. Жінка довго не вагалась і дала згоду. Тут уже я не міг більше терпіти, вирвав шаблю і ударив чарівника з такою силою, що його голова ледве не одкотила ся на бік. Разом з тим я кинувся до жінки, щоб одвести її до дому, але не встиг я і взяти її за руку, як вона махнула лозинкою і в ту хвилину я упав наче при-

битий громом. Коли я прокинувся, то від моєї держави не лишилось і сліду. Там, де стояла моя столиця, засинів ставок, а мешканці обернулись в різнокольорових риб. Мусульмане стали рибами білого коліру, Перси — червоного, християне-блакитного, а Євреї — жовтого. Що ж до мене, то я сидів на цьому місці, але ноги мої були мармуровими. Далі я довідався, що моїй жінці силою своїх чар пощастило спасти свого чарівника від смерті: він і досі лежить нерухомо, нічого не говорить і тільки важко дихає. Жінка лютує, ніяк не може йому допомогти і тільки помщається надо мною. Що дня вона вранці приходить сюди і починає битись канчуком. І чим душе з моїх ран льється кров, чим розпачливіш я кричу, тим вона стає веселішою. Нарешті для більшого знущання накидає на мене сю царську кирею, а на голову кладе золоту корону, а сама іде до цього чарівника і не одходить від його ні в день, ні в ночі. Він лежить в розкішній альтанці і п'є якийсь трунок, щоб не умерти. Моїм же мукам не видно ні кінця, ні краю.

Скінчивши своє оповідання нещасний мученик залився слізьми, а султан, зворушений до глибини душі, сказав:

— Заспокойся, мій друже! Що буде, те й буде, а я поклав спасти тебе від усіх твоїх мук. Я навіть уже знаю, як обдурити твого ката і розв'язати всі його чари.

Щоб трошки відпочити після безсонної ночі, султан ліг і довго ще розказував замороженому приятелю про те, — як і коли він думає зустрітись з чарівником.

Заснув султан, але не міг заснути прикутий

до місця невольник: надія на волю не дала йому спати. У досвіта, коли султанша мусила прийти до

свого чоловіка, він обережно пройшов до альтанки, де лежав на пів-живий чарівник і важко дихав.

Султан махнув шаблею і злодій перестав дихати. Тоді султан кинув тіло злодія в глибоку криницю, а сам ліг на його ліжку і сховавши шаблю під ковдру, став ждати султанші.

Незабаром вона прийшла і, заливаючись слізьми заголосила:

„О, мій милий! Коли ж ти нарешті порадусі мене хоч одним словом. Ось уже рік минає, як я не чую твого любого голосу. Невже твоему лишеньку не буде кінця-краю?

І вона голосно плакала і ламала руки.

Коли се слабій, що лежав одвернувшись до стіни, говорить ледве чутним голосом:

„Недобра! Отак ти турбуєшся за мій спокій?!

Султанша, що майже забула уже голос свого коханого, неказанно зраділа.

— Мій любий! ти почув мене несщасну... І не гріх тобі говорити, що я не турбуюсь за тебе?! Скажи, скажи — що потрібно для твого повного спокою?

— „Ти ще питаєш? відповів султан тим же недужим голосом. Що дня мене хвилюють і не дають навіть заснути крики і стогони султана. Зніми з нього чари і я перестану мучитись і турбуватись.

— Коли тільки за сим діло, зраділа султанша, то я сю хвилину виконаю твоє бажання“.

І вона побігла до свого чоловіка, торкнулась до нього своєю лозинкою, побризгала водою і сказала:

— „Коли ти був таким, як тепер, то і оставайся таким; коли ж ти був другим, то і зробишся другим“.

Не встигла вона скінчити своїх слів, як холодний мармур обернув ся в тіло і молодий цар став на ноги. Але зла чарівниця не дала йому навіть подякувати.

„Геть з відсіля! закричала вона! Щоб і духу твого тут не було, коли хочеш жити!“

Молодий цар скорився і вийшов. В саду він оглянувся на всі боки і сховався в кущі: його цікавило, що буде далі.

Між тим султанша вернулась в альтанку і весело спитала:

— „Ну, що мій коханий, тепер тобі краще? Тепер мій чоловік більше не буде турбувати тебе своїми криками: я зняла з його чари.“

Але султан тим же голосом відповів:

— „Звичайно мені буде тепер трошки спокійніше, але я зможу видужати тільки тоді, коли ти знімеш з усього взагалі свої чари. Скажи — навіщо ти зруйнувала свою державу, навіщо свій народ обернула в риб?! Таке-й-Богу!! Та ти знаєш, що риби своїми скаргами не дають мені спати?!“

— Слухай! Та чому ж ти мені і досі не сказав? Будь певен, що через хвилину ти заспокоїшся.“

І вона побігла до ставка, махнула лозинкою і в той же мент засяла своїми дахами столиця, забігали люде і взяли за свою звичайну роботу.

Султанша вернулась в альтанку і сказала:

— „Ну, тепер, здається, уже все зроблено, чого ти хотів. Чи не зміг би ти тепер хоч трошки підвестись?“

— Гаразд! іди тільки ближче до мене, та допоможи мені встати.

Не встигла вона взяти його за плечі, як він вихопив шаблю і одрубав їй голову.

„Ну, слава Богу! весело сказав султан і пішов на зустріч своєму приятелю.“

— „Де ти, де ти, мій друже? закричав султан,

але друг його вискочив із-за кущів і кинув ся йому в обійми.

Вернувшись в палац, де кипіло звичайне життя, вони обидва раділи і вітали один другого.

Нарешті султан став прощатись з своїм господарем.

„Мій друже! я б охоче остав ся у тебе, але певно всі уже турбують ся за мене. Сподіваюсь, що ти навідаєш ся до мене, як до свого близького сусіди“.

— Сусіди?! — здивував ся молодий цар Чорних островів. — Ти думаєш, що так близько до тебе?

— Близько, не близько, — відповів султан, а думаю, що за три-чотири години на добрих конях можна доїхати.

— Та до тебе, мій коханий, і за рік не доїдеш! — сказав молодий цар. — Я охоче вірю, що доїхав ти до мене за три години, але не забувай, друже, що царство моє тоді було заморожене. Але, звичайно, коли б ти жив на краю світу, то і тоді б я помандрував до тебе. А щоб ти вірив моїй ширісти, я сьогодні ж їду з тобою і на завжди зрікаюсь сього царства.

— Будь ласка! будь ласка! — крикнув султан. — Слухай: у мене нема дітей і я з великою радістю візьму тебе за рідного сина. І зроблю тебе своїм нащадком.

Багато скарбів вивіз молодий цар із своєї держави і коли нарешті вони обидва приїхали в столицю султана, то народ радів без кінця-краю; він уже страчував останню надію угледіти свого порадника та заступника.

На другий день султан скликав увесь свій уряд і, коротко розповівши про свою пригоду, сказав, що бере за сина царя Чорних островів і робить його своїм нащадком.

Всі були страшенно раді.

І, справді, швидко молодий цар придбав всенародню любов до себе, а коли умер старий султан, він з честю заступив його.

А як же рибалка? О, він був так щедро обдарований, як дай Бог і нам з вами!

Подорожі Сіндбада-Морехода.

В Багдаді, в славне царюванне каліфа Гарун-аль-Рашіда жив собі бідний робітник — Гіндбад. Одного літнього дня, в саму спеку, довелось йому нести із одного кінця міста в другий — важку поклажу. Він уже зовсім знесилив ся, коли зайшов на одну вулицю, де віяв прохолодний вітрець і де вся дорога була полита рожевою водою. Тут він скинув з себе мішка і сів на його, щоб відпочити в холодку. Кращого місця для спочинку не могло і бути. Із розчинених вікон якогось величезного палацу несли ся пахощі і летіли дивні звуки музики, що зливали ся з щебетанням пташок і тьохканнем соловья. Слухаючи музику і вдихаючи пахощі Гіндбад подумав, що в сьому будинку сьогодні бенкетують та гуляють. Підійшовши до брами, він спитав — хто господар сього палацу. Слуги здивувались.

— „Як?! сплеснув руками один. Ти живеш в Багдаді і не знаєш, що сей будинок славного Сіндбада, що переплив усі моря, які тільки хвилюють ся на білому світі“?

Гіндбаду і раніше доводилось чути про всі незчисленні богатства Сіндбада, але зараз бачучи перед собою такі розкоші, він мимоволі позаздрив і проговорив так голосно, що його навіть почули в будинку.

„Всемогутній Аллаху! Через що таке велике провалле між мною і Сіндбадом? Чого він живе в вічному достатку, а я часом не маю черствого шматка хліба, хоч вибиваюсь із сил, щоб прогодувати свою родину. Чим запобіг він у тебе такої ласки, і чим, нарешті, я винен, що ти дав мені таку гірку долю“. І сказавши, він топнув ногою об землю. Довго він стояв в задумі... аж ось хтось підходить до його, бере його за плечі і говорить:

„Мій пан господар — Сіндбад хоче тебе бачити. Іди за мною“.

Гіндбад злякався. Він подумав, що господар почув його слова і тепер хоче покарати за них.

— Бачите, у мене мішок тут і я не можу, на жаль, піти за вами, щоб з ним чого не трапилось“, сказав Гіндбад.

Але слуга відповів, що за мішок він може не турбувати ся, і бідний носильщик мусив іти.

Його ввели в величезну кімнату, де за пишним столом бенкетувало панство. На покуті сидів поважний дід з довгою білою бородою і ціла юрба слуг чекала його слова, або знака, що-небудь принести, або зробити. Се і був господар хати — Сіндбад. Бідному робітникови ніколи не доводилось бачити нічого подібного і він перелякано водив очима по кімнаті, але Сіндбад привітно покликав його до себе, посадив його поруч з собою, власноручно наклав йому всякої страви і налив дорогого вина.

По обіді, Сіндбад звернувся до носильщика і називаючи його, по арабському звичаю, братом, спитав, хто він і як його кличуть.

— „Я носильщик, а звуть мене Гіндбадом“, відзвів робітник.

— Дуже радий бачити, сказав господар, та, я думаю, що і всім приємно зустрітись з тобою, А тепер — скажи ще раз те, що ти сказав на вулиці“.

Носильщик почервонів і низько схиливши голову, відповів:

— „Прости, пане господарю, за необережні слова, — всьому виною моя надмірна стома“.

— „Невже ти думавш, що я образив ся? завважив Сіндбад. Навпаки — я розумію твоє становище і цілком співчуваю тобі. Але ти помиляєш ся, коли думаєш, що усе щасте упало мені з неба без жадної праці з мого боку. Знай, що воно куплено дорогою ціною, якої ти і не уявляєш собі.“

Е-е-е, протяг він, звертаючись до присутніх, ви всі звичайно, чули, що мені доводилось побувати в багатьох країнах; що зо мною траплялось багато ріжних пригод, але ніхто з вас не знає, — яких мук, якого лиха я натерпів ся в часи сього блукання. Коли хочете, я розкажу вам про всі свої сім подорожів. Сподіваюсь, що вам буде цікаво вислухати мене“.

Всі гості висловили бажання його слухати, і Сіндбад, потурбувавшись, щоб мішок носильщика був однесений, куди слід, почав розповідати.

Перша подорож Сіндбада.

Друзі мої! молодість моя пройшла весело, але нерозумно. Все, що лишилося мені від батьків, я роскидав, куди тільки мені бажалось, але я вчасно взяв ся за розум. Бачучи, як швидко тоне спадщина, як марно витрачаєть ся час, я став уявляти

свою старість, старість без шага в кишені. А що гірше злиднів на старости літ?! Сто-крат правду сказав мудрий Соломон: „краще лежати в могилі, ніж ходити старому з торбиною за плечима“.

Переконавшись в сьому, зібрав решту того, що остало ся, і помандрував на чужину шукати щастя. З сією метою я порадив ся з досвідченими торговцями, накупив краму, і незабаром їхав із Бальсори на кораблі через персидську затоку у східню Індію.

Деякий час ми плили зовсім щасливо. Ми приставали до островів, знайомились з тубольцями, продавали їм крам, або вимінювали його на різні речі. Але одного разу трапив ся штиль *) і наш корабель став. Помітивши неподалеку маленький зелений острів, нам захотілось піти на його. Ось ми уже на острові, сидимо, снідаємо, жартуємо, аж раптом — щось штовхнуло і весь острів захитав ся. Се було помічено на кораблі і нам стали кричати, щоб ми, яко мога швидче, спасались. Виявилось, що се був не острів, а спина величезного Кіта. Той, хто був проворніший, скочив на човна, другі попливли, один тільки я остав ся на острові тоб то на спині кіта, коли він став уже тонути. На щастє я вхопив ся за деревину, яку ми привезли з корабля, щоб розвести паливо. Але в сю хвилину зашумів вітер і капітан, думаючи, що всі уже на кораблі, велів підняти вітрила. І стало ся тут щось неймовірне : корабель поплив далі.

Я остав ся один серед безмежного моря, серед реву і стогону неблаганих хвиль. Цілий день всю ніч я боров ся з ними, але вранці знесилів

і думав, що ось-ось піду вже на дно моря, але якось величезна хвиля підхопила мене і прибила до берега. Довго я ліз по ньому крутому та високому, чипляючись за корені дерев і коли нарешті виліз на його, то упав непритомний і лежав увесь день і всю ніч до сходу сонця.

Мене мучив голод. Я підвівся і поповз шукати чого-небудь їстівного. Незабором я знайшов не тільки дуже смашне коріння і трави, а і гарну воду. Се мені дало зразу стільки сили, що я зважився іти далі по острові. Передо мною слався розкішний зелений степ. Але як я здивувався, коли угледів на ньому коня! То радіючи, то боячись зустрітись з ворогами, я став наближатись до коня. Не встиг я налюбуватись його красою, як, враз, наче з під землі, до мене донісся людський голос, а через хвилину вийшов і сам парубок. Роспитавши мене — хто я, звідки і як сюди попав, він повів мене в землянку, де сиділо ще де-кілька душ. Мене зустріли прихильно, нагодували, напоїли і розказали, що вони пригнали сюди на випас коней султана Міраджа господаря сього острова.

„Щастє твоє, додали вони, що ти натрапив на нас сьогодні, завтра ми уже вертаємось до дому“.

Справді вранці пастухи рушили в дорогу. Я пішов разом з ними і, коли ми прибули в столицю острова, вони пішли до султана і розказали про мене. Султан Мірадж звелів покликати мене до себе і став розпитувати — хто я і як сюди забився. Я розказав.

Моє лихо так його вразило, що він взяв мене під свій захист і звелів давати мені все потрібне.

Жило ся мені зовсім не зле, але думки м

летіли в рідний край, мені хотілось вернути ся в свою вітчизну. І я несказанно радів, коли який небудь торговець привозив відомости про неї. Також я знайомив ся з індійськими мудрецами і з зацікавленнем слухав їх наукові оповідання. Часто султан, оточений емірами і підвладними князями, кликав мене до себе і мене розпитували про мою далеку вітчизну, а я приглядав ся до їх звичаїв і розпитував їх про все, що більш менш тільки могло мене цікавити. Колись, гуляючи над морем, я підійшов до судна, з якого знімали поклажу і прочитав на одному мішку своє ім'я. Я нічого не міг зрозуміти, але незабором бачу і самого капітана того корабля, на якому я плив із Бальсори. Бачучи, що він не пізнає мене, я не схотів зразу признатись і спитав його. — чий се крам.

— „Одного багдадського торговця, Сіндбада, відповів капітан, але його на жаль уже не має між живими. Колись він разом з другими вийшов на острів, але острів сей був спиною кіта, що заснув і спав на поверхні моря. Сінбад розпалив огонь, кіт прокинувся і кинув ся в воду, а нещасні попливли до корабля. Та де-кому не пощастило доплити до нього і вони мусіли потонути. Утонув і Сінбад. Тепер я хочу продати його крам, а гроші передати його родичам“.

Тут уже я не зміг більше ховатись і признав ся.

— Капітане! крикнув я. — Невже ви мене не пізнаєте? Я і єсть той самий Сінбад, якого ви вважаєте уже за небіжчика.

Капітан попередю не повірив своїм очам, але оточили мене люде з корабля пізнали мене і стали вітати. Сумнів капітана розвіяв ся.

— Слава Богу, слава Богу, — говорив він. — Від усієї душі я радію, що бачу вас живим та здоровим. Ось ваш крам, візьміть його: я зберіг його цілим.

— Мені хотілось подякувати і подарувати йому де-що з свого краму, але він odmовив ся. Тоді найкращі і найкоштовніші речі я подарував султану Міраджу. Той здивувався, не знаючи звідки взяли у мене такі коштовні подарунки, але, вислухавши мене, прийняв їх і віддячив ще більш коштовними.

Попрощавшись з ним, вимінявши крам на сандал, камфору, мушкатовий горіх, алое і інші речі, я сів на свій корабель і поплив. По дорозі ми заїхали ще на де-кілька островів, і нарешті приплили до Бальсори; там уже було рукою подати до Багдада. Крам свій я продав так вигідно, що незабаром купив собі землі і став жити спокійно і щасливо.

Скінчивши своє оповідання, Сіндбад подав знак музикам: музики заграли і бенкет тяг ся до вечора. Коли гості почали розходити ся, Сіндбад покликав носильщика і, даючи йому гаманець, сказав: „Ось на тобі подарунок і приходь завтра слухати про мою другу подорож.

Щасливий робітник пішов до дому, а на другий день сидів уже за столом у Сіндбада. Знов почав ся бенкет. І коли всі наїли ся та напили ся, господар звернув ся до гостей з такими словами:

— Дорогі друзі! Прошу тепер вас вислухати оповідання про мою другу подорож. Ви побачите, що вона більш дивовижна, ніж перша.

Стало тихо і Сіндбад почав говорити.

Друга подорож Сіндбада.

Спокійне, щасливе і одноманітне життя швидко мені надокучило; знову потягло мене в чужі країни. Знову стало вабити мене бурливе, свавільне море. І ось я накуповую краму, вхожу в спілку з торговцями, сідаю на корабель і доручаю себе ласці Милосердного. Їду. Спочатку все було, як слід. На островах, які траплялись нам по дорозі, ми дуже вигідно міняли свій крам. Але раз ми спинилися біля зеленого, розкішного, але безлюдного острова. Вийшовши на берег, ми розбіглися по острову: одні стали рвати квітки та овочі, другі полягали в холодку під наметами дерев. Я ж, взявши собі сніданку, ліг на березі кришталювого струмочка, між двома деревами і непомітно заснув.

Хто його знає — чи довго я спав, чи нї, а тільки, коли я прокинувся, то нікого з товаришів уже не було на острові. Я кинувся туди, де стояв наш корабель, але його там уже не було; тільки десь на обрії біліли його вітрила. Ще хвилина — і їх не стало. Я остався один на безлюдному острові. Можете уявити, — що почував я в ту хвилину. Я кричав, рвав на собі волосся, ридав, як маленька дитина. Картини недавнього безтурботного життя вставали передо мною і шматували душу. Я став докоряти себе, що сам, по своїй волі, пішов на зустріч лихові, але каяття нічим не допомогло мені. Одначе треба було заспокоїтися, покластися на Божу ласку і подумати про своє становище. Щоб оглянути місцевість, я зліз на високе дерево. Нічого не було видно на рівному, зеленому килимі моря, але десь далеко на самому острові щось бі-

ліло. Я зліз з дерева, взяв з собою сніданок і пішов до білої плями. Виявилось, що се була величезна куля, рівна, наче виточена. Як мені не хотіло ся злізти на неї, але я не міг.

Було ще ясно, коли сонце починало заходити, але враз насунулась хмара і стало темно.

Я глянув вгору і як я можу переказати весь свій жах, коли я угледів, що прямо на мене летить не хмара, а якийсь величезний птах. Тут я згадав оповідання старих моряків про дивовижного птаха роха і мені стало ясно, що ся куля ні що інше, як яйце роха

На щастє рох мене не помітив і сів як квочка на яйце. Я сидів притулившись до шкарлупини і дивив ся на рохову ногу товстішу від столітнього дуба. Спочатку я був ні живий, ні мертвий, але думка, що коли я і останусь жити на острові, то неминуче згину, надала мені такої сміливости, що я зважив ся на щось божевільне. Розмотавши свою чалму, я перевязав себе поперек тіла і привязав кінці до ноги роха.

Я сподівався, що коли рох полетить, то підніме і мене з собою і, не помічаючи ваги, понесе мене з острова кудись між люде. Як гадав я, так і стало ся. Вранці рох полетів і підняв мене так високо, що я майже не бачив землі. Через де-який час він спинив ся і стрілою спустив ся на землю. Я швидко одв'язав себе, а рох схопив дзюбом велику гадюку і в туж хвилину зняв ся з нею під хмари. Я легко зітхнув і став озирати ся навкруги.

Ледві я не крикнув від одчаю: я був в глибокій долині серед таких високих і крутих гор, на які зійти можна було тільки яким-небудь дивом.

Моє становище було гірше попереднього. Але найстрашніше було те, що скрізь між каменями сичали гадюки. Боячись свого злого ворога — роха, вони не наслідували ся виходити в день із своїх печер. Тому я більш-менш спокійно міг гуляти по долині і незабаром я помітив, що іду по блискучих каміннях. Се були перли.

Але тепер вони не мали для мене ніякої цінни. Я думав тільки про те — де б я міг переночувати. Нарешті я поліз в порожню нору. Приваливши вилазку каменем, я зів останне, що у мене залишило ся з корабля.

Одначе заснути і відпочити мені не довелось.

Як тільки стемніло, гадюки почали вилазити із своїх печер і я полотнів від жаху, коли чув біля самих дверей в мій притулок їхнє сичаннє і бачив кріз маленьку щилину, як блискають і дивлять ся на мене їх очі.

Удосвіта гадюки знову розлізлись по своїх норах і я став знову ходити по долині, шукаючи виходу і не звертаючи ніякої уваги на перли. Стомлений безсонною нічю, я сїв відпочити і непомітно заснув. Аж в раз біля мене щось падає. Я прокидаюсь і бачу шматок сирого мяса. За ним другий, третій. Спочатку я не міг зрозуміти — звідки вони беруть ся, але знову я згадав оповіданне старих моряків і догадав ся в чім річ. Сю долину знало багато купців — промисловців, але спутитись в неї небуло ніякої можливости, от вони і пішли на хитроци. Стали вони кидати величезні шматки мяса, до яких прилипали перли. Орли, углядівши з під хмар здобич, падали в долину і схопивши мясо, несли його своїм орлятам в гнізда. Тоді промислов-

ці кидались до гнізд, одганяли орлів і забирали перли. Раньше я не вірив всім сим оповіданням, що складались більше на байки, але тепер я впевнився, що се була чиста правда. І в той же мент у мене майнула думка використати для себе се вище.

Я тако ж чув, що тутешні орли значно більші і душчі від наших. Тому я привязав себе до кинутого шматка мяса, сподіваючись, що орел винесе мене на гору.

Загадано — зроблено. Насамперед я набрав самих краших і більших перлів, положив їх в подорожню торбинку, і привязав її до пояса, потім обернув собі спину великим шматком мяса і обмотавшись чалмою, ліг на землю.

Ждати довело ся не довго. Незабаром прилетів величезний орел, схопив мій шматок мяса і поніся на верхогір'є до свого гнізда. Прибігли торговці, стали кричати і прогнали орла. Я скинув з себе м'ясо і став на ноги. Дивуваню торговців не було краю, але власник свого гнізда (треба сказати що промисловці ділять між собою гнізда) очевидно прийнявши мене за злодія, накинув ся на мене з лайкою. Однак я не дав йому довго кричати і заспокоїв його: „Вислухайте мене попереду і тоді впевнитесь, що я немаю ніякої потреби обкрадати ваші гнізда. Я сам був у долині і набрав таких перлів, яких мабуть вам ще ніколи не доводилось бачити“.

Справді — коли я розв'язав свою торбинку і показав їм свої перли, вони широко розкрили очі від здивування. Але вони ще більше здивувались, коли я розказав їм — як потрапив в долину і вилетів з неї. Дивували їх моє ^{моє} ^{спокійсь} і відга

Після сього вони запросили мене до себе на сніданок.

Щоб подякувати, і віднагородити того промисловця, чийм шматком мяса я скористував в долині, я дав йому де-кільки перлів, але він вибрав собі тільки один (та й то не самий більший). Коли став я його просити взяти ще кілька перлів, він відповів :

„Дякую, мені більше не треба. Одного сього камінчика цілком досить, для того щоб я спокійно дожив свого віку і кинув свою промисловість, повну такої небезпеки“.

Через де кілька днів торговці рушили в дорогу і я, звичайно з ними. Ми побували ще на багатьох островах і в де-яких країнах. Я продав свої перли і взяв за них великі гроші. Я не буду спинятись на менш значних пригодах, бо найцікавішу з них ви уже знаєте. Нарешті ми прибули в Бальсору, а з відти я негайно вернув ся в Багдад. Побачившись з своїми рідними і друзями, я велику частину привезених грошей роздав убогим, і знову зажив спокійним, щасливим життям. Так закінчив Сінбад своє оповідання.

Після сього гості де-який час ще погуляли, а коли стали прощатись і виходити, Сіндбад покликав носильщика і, давши йому сто ценихів, запросив його разом з іншими, прийти на другий день і послухати оповідання про третю подорож.

Третя подорож Сінбада.

На другий день гості прийшли. Прийшов і носильщик, який уже починав забувати про недавні злидні.

Після обіду Сіндбад став говорити :

„Серед бенкетів та розваг я швидко став забувати про колишні страшні пригоди. А розкішне, сите життя мені почало обридати. Я був молодий, дужий — хотілось якоїсь діяльності. Скінчилось тим що я знову поклав ся на долю, забрав товаришів-торговців, накупив різного краму і сів на корабель в Бальсорі.

Довго ми плавали цілком щасливо, приставали до різних земель і вигідно торгували своїм крамом.

Та раз колись серед моря нас застала буря.

Де-кілька день корабель наш гоїдали хвилі і кидали його як тріску, доки не пригнали його до якогось невідомого острова. Ми звичайно, раділи, що остались живі, але капітан поспішив нас розчарувати :

„Доленько наша!—крикнув він. Думали ми втекти від одного лиха, та зустріли ще більше. Знайте, що на цьому острові живуть дикуни, з ніг до голови покриті вовною. Хоч вони і невеликого росту, але їх така сила, що змагатись з ними не може бути і думки.

Бережіть ся поранити, або убити кого-небудь з них, бо тоді всі ми пропали.

На горе наше, слова капітана справдились раніш ніж ми сподівали ся. Не встигли ми опам'ятатись, як на берег висипала тьма тьмуца поганих — препоганих істот, подібних до людей, але покритих густою рудою вовною. Вони стрибнули в воду, припливли до корабля і стали з усіх боків лїзти на палубу, швидче ніж лазять малюки. Сі страховища щось кричали, очевидно, говорили до нас, але ми

не могли зрозуміти їхньої мови і стояли тремтючи від жаху.

Коли вони стали обрубувати якорного ланцюга, і знімати вітрила ніхто з нас навіть не поворохнув ся. Карлики ж заволодівши кораблем, одвезли нас на другий острів і там висадили на берег, а самі поплили назад. З похиленими головами пішли ми по острову, зриваючи по дорзої траву, бо всі ми були голодні.

Незабаром ми підійшли до величезного будинку з високою брамою із чорного дерева. Ми ввійшли на подвірє, а відтіль в якесь велике помешканнє, де з одного боку валялись купи людських кісток. а з другого — довгі палки для підсмажування м'яса. Ми ледві не збожеволіли від жаху: ноги у нас трусили ся і ми повні відчаю, попадали на підлогу. Так полежали ми досить довго, безсилі що-небудь зробити, дати собі яку-небудь пораду. Уже смеркало, як раптом розчинились двері і в нашу кімнату ввійшов велетень, високий як пальма, весь чорний, з єдиним оком на лобі, червоним і вогняним, як жар. Із рота у його стирчали два довгих, гострих передніх зуби, нижня губа одвисла і торкала ся грудей. Довгі слонові вуха теліпали ся по плечах, а пазури на величезних руках були загострені і зогнуті, як у ястреба. Угледівши таке страховище ми зовсім втратили розум, а воно сиділо перед нами і оглядало нас своїм голодним оком. Потім велетень простяг руку, підняв мене за шкіру і став вертїти на всі боки, як м'ясник, що оглядає ягня. Але, очевидно, я здавав ся йому занадто худим і він кинув мене на бік, а сам взяв ся оглядати так само інших.

Нарешті він спинився на капітані, як на самому ситому та гладкому із нас. Злапавши палкою його, як горбця в свою руку він проткнув його наскрізь і став пекти капітана над огнем.

Коли страва була спечена, він повечеряв з великою охотою, потім розлягся на підлозі і незабаром заснув. Хропів він як розлютований грім і цілу ніч ми не могли стулити очей.

Вранці велетень встав і не звертаючи на нас ніякої уваги, кудись пішов з дому а ми дали волю своєму відчаю. Здавалося — плачу та голосінню не буде краю. Нарешті виплакавши всі сльози, ми стали радитись, якби нам вийти із цього страшного становнища, але ніхто не міг дати путньої поради. Про те, що можна було б спільними силами напасти на велетня і убити його, ніхто навіть не заїкнувся: перелякані ми не могли навіть про се подумати.

Заспокоївшись трохи, ми розсипались по острові, щоб чим-небудь наїстися, а ввечері, не знайшовши ніякого притулку, ми мушили знов вернутись в оселю людоїда.

Незабаром прийшов і сам господар; він вибрав ще одного із товаришів, повечеряв і знову ліг спати, і спав до самого світу. Вставши, він знову пішов і кинув нас без жадного догляду. Але се мало нас тішило; ми добре знали, що нам нікуди тікати і що нас усіх до одного жде однакова доля. Горе наше було таке велике, що де хто пропонував кинутись в море, знаходячи що ся смерть все таки приємніша від першої. Але проти цього по-встав один з товаришів: він нагадав, що віра забороняє людині накладати на себе руки і радив ви-

гадати який-небудь інший засіб, позбавитись зубів людодіа. Тут у мене майнула думка, якою я і поділився з товаришами.

— Друзі мої, сказав я їм. Чи звернули ви увагу на ті великі дерева, що ростуть на березі? Давайте ми з них поробимо плоті, які оставимо поки на березі, а вночі спробуємо втекти від людодіа. У всякім разі коли не пощастить дочека-тись якого-небудь корабля, краще згинуть в морі, ніж у шлунку такого страховища“.

Тут я докладно розповів про свій задум, який одногосно всіми був ухвалений, після сього ми взялися за роботу. Поробивши такі плоті, щоб могли витримувати по три чоловіка, ми вернулися до людодіа і знову були свідками страшної смерті одного із своїх товаришів. Але на сей раз ми жорстоко віддячили своєму катови. Ледві він захріп, я та ще десятеро, самих сміливих і притких людей між нами, взяли по залізній палиці, распекли їх на огні і всі разом уткнули їх в око душогуба. Можете собі уявити, як він заревів від болю. Він став кидатись на всі боки, ловлючи нас роставленими руками, але ми сиділи спокійно в безпечних місцях. Облапавши всі кутки, він наткнувся на двері і вийшов ревучи, та стогнучи.

Нам нічого було барити ся і ми кинулись до своїх плотів. Позаяк крики людодіа стихли, то у нас явилась надія, що ворог наш умер від ран, але у досвіта ми раптом уgliedіли трьох однооких велетнів. Двоє нових страховищ вели третього сліпого під руки. Ми швидче одіпхнули плоті од берега, але людодіа стали кидати на нас величезними шматками скель і незабором розбили і

потопили всіх нас крім мене та двох моїх сусід, що встигли одплити досить далеко од берега. Опинившись серед бурхливого моря, ми знову стали забавкою хвиль. Цілу добу ми боролись з ними, прощаючись з життям, але вітер несподіванно пригнав нас до якогось острова, де знайшли ми багато поживного і смачного овочу.

Підкрипивши свої сили, ми лягли і заснули. Але увечері, коли ще не зовсім смеркло, ми раптом почули якесь страшне сичання. Схопившись на ноги, ми угледіли величезну гадюку, що повзла прямо на нас. Ми хотіли тікати, але гадюка кинулась вперед, схопила одного із моїх товаришів, ударила його де-кілька разів об землю і проковтнула. Ми скористувалися сим і стали тікати.

Знову одчай огорнув душу. „О, Боже, крикнув я. Вчора тільки ми ледві спаслись від людюда і гнівних хвиль, а сьогодні зустріли ся з новим лихом.“

Блукаючи по острову, ми угледіли одно височезне дерево і ледві стало смеркатись, як полізли на нього. Але се було даремно: гадюка угледіла нас, обвилась круг дерева і схопивши мого товариша, ударила його об землю і зіла. Правда, після вечері вона кудись зникла, але я знав, що мене теж саме чекає тільки на день пізніше. Я подумав—чи не краще б було кинутись в море... але умірати не хотілось і я став думати—як би остатись жити. Помітивши, що на острові росте багато колючих рослин, я поробив з них вязанки і високо обгородив ним дерево. Самого себе я теж обв'язав колючками. Як тільки смеркло, гадюка не стала баритись і тихо підлізла до мого дерева, але несподіванно ука-

лолась і стрибнула назад. Де кілька разів вона знову починала підкрататись, як кішка, але нарешті впевнилась в даремности своєї праці лягла, згорнулась і цілу ніч лежала на варті, а я сидів ні живий, ні мертвий на дереві. Хоча у досвіта вона зникла, але я такий був змучений, що саме житте мені обридло і я, як божевільний, кинувся до моря, щоб раз на завжди припинити свої страждання. Але доля нарешті зглянулась на мене.

В ту хвилину, коли я уже збирався кинутись в воду, на обрії зачорнів корабель. Він наближався до нашого острова і незабаром можна було помітити на йому людей.

Я зірвав з себе шапку і став нею махати, щоб звернути на себе увагу. Мене помітили, з корабля спустили човна і забрали мене. Чи можете ви уявити — який я був щасливий в ту хвилину.

Коли я розповів про всі ті прогоди, які трапились зо мною, всі були глибоко вражені і кожний поспішав висловити мені своє співчуття.

Насамперед мене нагодували, а потім капітан подарував мені нове убрання, бо моє було зовсім порване.

— Друже мій! у мене єсть на кораблі де-кілька пакунків з крамом, що належали колись одному небіжчику—торговцю. Я хотів би їх продати тут, а гроші передати його нащадкам. Чи не взявся б ти продати їх? звичайно, за се я тебе подякую.

Я охоче згодився допомогти капітанови.

А на палубі між тим таврували крам. Коли дійшла черга до тих пакунків, які доручено було мені попродати, спитали капітана—яке ім'я на них поставити.

Пиши „Сіндбад — мореход“ відповів капітан. Я в дивуванні глянув на нього, і тільки тепер, вдивившись в його обличчя, пізнав того самого капітана, який покинув мене на безлюдному острові, коли я легковажно заснув над струменем. За сей час він дуже постарів, та й мене йому було важко пізнати, тим більш, що всі вже вважали мене за небіжчика.

„Капітане! сказав я. Ти говорив, що сей крам Сіндбада?

— Так,—відповів він, Сіндбад родом із Багдада і їхав він на моєму кораблі. Я і досі не можу простити себе за необачність. Одного разу він в купі з іншими вийшов з корабля на острів, а коли всі повернулись, я не примітив, що немає Сіндбада і велів їхати далі. Кинулись ми уже через де-який час, але вітер був остільки дужий, що ми ніяк не могли вернутись назад.

— І ви думаете, що Сіндбад давно уже згинув?

— Напевно.

— А ну, лишень пригляньтесь до мене уважніше! сказав я. Чи не розмовляє з вами той самий Сіндбад, якого ви вважаєте за небіжчика?! Я заснув на березі струмка, а коли прокинувся, корабель був уже далеко.

Капітан глянув на мене, пізнав і радісно закричав:

— Слава тобі Боже, що ти знімаєш з моєї душі такий гріх? Який я радий, що бачу тебе живим та здоровим! Забери ж свій крам, а ось і гроші за продану частину його.

Я прийняв крам, але де що подарував капітанови замість подяки. Решту я розпродав і купив

сандального дерева, гвоздики, кориці і інших коштовних річей. Вернувшись в Багдад, я продав їх за великі гроші і став ще більше багатим.

Звичайно і сього разу я не забув подякувати Богові і роздати милостину убогим.

Скінчивши своє оповідання, Сіндбад знову дав носильщику сто цехінів і запросив всіх гостей на другий день слухати оповідання про четверту подорож, повну дивовижних пригод.

Четверта подорож Сіндбада

„Друзі мої, так почав своє оповідання Сіндбад на другий день:—не довго я відпочивав після третьої своєї подорожі. Знову мене потягло з дому, знову захотілось нових вражінь, нових пригод. Сього разу, одначе, мені захотілось поїхати іншою дорогою. Замість того, щоб сісти на корабель в Бальсорі, я попереду поїхав в Персію, побував в багатьох провінціях і тільки тоді найняв корабля, і поїхав в Індію.

Як і раніше ми спочатку плили щасливо. Торгувалось теж не зле і я мав досить великі прибутки. Але сього разу моєму щастю швидко прийшов край. Одного дня нас серед моря, далеко від берега застала буря. Щоб запобігти лихові, капітан велів негайно зняти вітрила, але було уже пізно. Вітрила були порвані на шматки, мачти зломані, керма збита і рознузданий корабель ніс ся по хвилях: вдарив ся з усього розмаху об підводні скелі і пішов на дно.

Більша частина подорожніх потонула і тільки мені, та ще декільком торговцям пощастило уxo-

питись за корабельні дошки і продержатись на них доти, доки нас не прибили хвилі до якогось острова.

Вийшовши на берег, ми сіли відпочити і стомлені тут же і поснули. На другий день, поспідавши, пішли ми по острову. Через де-який час ми здалеку помітилили якісь будівлі. З радісною надією на якусь допомогу, ми пішли швидче, але нам на зустріч висипала сила якихсь чорних людей; з криком і свистом вони оточили нас з усіх боків, і поділивши, як здобичь, одвели нас в свої оселі. Я, разом з п'ятью своїми товаришами попали в одну хату. Дикуні посадили нас на долівці, поставили перед нами величезну миску з якоюсь мішанкою із трав і звеліли їсти.

Голодні товариші мої кинулись на страву, але я, помітивши, що самі господарі навіть не покоштували мішанки, перехитрував їх і став тільки удавати, що смашно обідаю. Підозрінне моє мало під собою певний ґрунт. Як тільки товариші наїлись трави, з ними сталось щось дивне. Вони почали плести якісь несінїтницї, плигали, співали і очевидно ніяк не розуміли свого становища. Незабором нам подали рижову кашу з кокосовим маслом. Я покоштував, але товариші зіли все, що було і після сього їм хотілось їсти ще більше ніж раніше. Тут тільки я зрозумів, що нас чекає. Я згадав оповідання одного моряка про остров, на якому живуть чорношкурі дикуні. Вони частували своїх бранців поперед травною, щоб позбавити їх розуму, а потім одгодували на м'ясо і зідали.

Таке сталося і з моїми товаришами: коли вони поробилися ситі, чорношкурі порізали їх і поїли.

Що ж до мене, то я з кожним днем все більше і більше наближався до кістяка. Я був такий худий та блідий, що дикунам гидко було на мене дивитись, і вони дозволили мені, доки я одгодуюсь, вільно гуляти по хутору. Се, власне і спасло мене від смерті. Одного ранку всі дикуни пішли на полювання, оставивши мене під доглядом якогось чорношкурого дідка. Не довго думаючи, я кинувся тікати. Даремно він кричав, щоб я вернув ся. Він був занадто старий, щоб догнати мене, а я знав, що мої кати вернуть ся до дому тільки пізно у вечері. Одбігши на де-кілька миль від хутора, я ліг між кущами, щоб одпочити. Так я біг цілих сім днів, спочиваючи тільки в ночі і годуючись одними кокосовими оріхами, які одночасно давали мені і їжу і питво.

Нарешті на восьмий день передо мною засиніло широке море. По берегу ходили якісь люде, але уже білі, такі, як я. Вони збирали перець і ся їх невинна робота так підбадьорила мене, що я сміливо пішов до них. Помітивши мене, вони пішли мені на зустріч і на арабській мові спитали мене хто я і відкля сюди забив ся. З якою радістю почув я звуки рідної мови! Я, звичайно, розказав їм свою пригоду і вони вислухали мене з повним співчуттєм. Я жив з ними весь час доки збирали вони перець, а потім поїхав разом з ними на їх острів. Незабором вони повели мене до султана. Добрий і привітний султан прийняв мене дуже прихильно і сердечно.

Дякуючи прихильности султана і його друзів, мені жило ся на острові дуже гарно, я ні в чому не нуждав ся і нареді міг відпочити від пережитого горя та лиха.

Приглядаючись до звичаїв сієї країни, я помітив, що ніхто не їздив верхи на сідлі, або з уздечкою. Се так мене здивувало, що я насмілився спитати—чому вони не вживають таких користних річей, як сідло, або уздечка.

„Та я вперше од тебе і чую про якесь сідло, чи уздечку“, відповіли мені.

Тоді, розшукавши теслю, я велів йому під моїм доглядом, витесати із дерева сідло, сам власноручно обив його шкурою, набитою вовною і оздобив його золотом. Уздечку я змайстрував сам. Сів Султан на осідланного коня, довго їздив на ньому, і не міг наїздитись і нахвалитись моєю вигадкою. З усіх боків мене стали просити, щоб я зробив і для інших те ж саме. Я згодився, і мені в подяку було подаровано де-кілька дуже коштовних річей.

Взагалі до мене відносились з такою пошаною що незабаром Султан зробив мене першою особою при собі.

Одного разу він покликав мене і сказав:

— „Слухай, Сіндбаде, у мене до тебе прохання: коли ти цінуєш мою прихильність до тебе, то ти виконаєш його“.

— Вели, царю, відповів я.—Твоя воля для мене—закон. Тоді султан пояснив, що хоче одружити мене в надії, що се конче прив'яже мене до нової батьківщини. Звичайно, я не міг йому відмовити і султан сам обрав мені молоду—гарну і вродливу дівчину. Жилось мені з нею щасливо, але я не переставав нудьгувати за рідним краєм. Я тільки і думав про те—як би втікти в свій Багдад.

Особливо мені хотілося виїхати з відси після того, як я узнав про один туфурній звичай, який

вразив мене своєю жорстокістю. У мого приятеля сусіди умерла дружина. Я пішов навідатись і розважити його смуток.

„Благослови тебе, Боже, привітав я його, рочиняючі двері. Хай пошле він тобі довгий вік та здоровье.

— Даремне твоє побажання, зітхнув він, мені лишаєть ся жити не більше як де-кілька годин.

„Бог з тобою, крикнув я, подумавши, що він з роспачу хоче накласти на себе руки. Позбавляти себе життя, се — найтяжчий гріх. Знай, що й лихо, як радість минає. Розвієть ся твоя журба і ти будеш ще довго жити повним життям“.

— „Ох, зітхнув сусіда, я бачу, що ти не знаєш нашого звичаю. Коли умірає чоловік, то жінка мусять іти за ним живою в могилу, а коли жінка раніше умірає, то чоловіка ховають вкупі з нею. Так ведеть ся у нас з покон віку і я мушу коритись спільній долі.

Поки він розказував мені про сей нелюдський звичай, в хату ввійшли родичі небіжчиці. Вони одягли її в краще убрання і поклали в домовину. Аж ось понесли її на кладовище. Попереду ішов чоловік, за ним несли його покійну дружину. а далі, йшли родичі і приятелі. Дійшовши до кладовища, одвалили важкий камінь і в печеру спустили труп. Після сього чоловік обняв в останне родичів і друзів і ліг в свою домовину, в яку поставили глечик з водою і сім невеличких хлібів. Домовину спустили в печеру і привалили камінем. Після сього всі стали тихо розходитись.

Я не можу вам висловити ні того жаху, ні того обурення, що почував в собі, бачучи сей

жорстокий звичай. Незабором я зустрівся з султаном і не міг не заговорити з ним про се явище.

„Ваша величність! сказав я йому:—мене глибоко вражає дикий звичай твоєї країни,—ховати живих разом з мертвими. Багато бачив я і держав і народів на своєму віку, але ні в одній державі, ні у одного народу не існує такого нелюдського закону.

— Що поробиш, Сіндбаде, відповів султан. Се старий, споконвічний звичай і я сам мушу коритись йому разом з своїм народом. Коли султанша умре раніше, мене теж поховають разом з нею.

— Але я сподіваюсь, що чужинці, які мешкають в твоїй державі, не підлягають сьому закону? спитав я непевним голосом.

— На сей раз ти помиляєшся, мій друже! з усмішкою відповів султан, зрозумівши, що я головним чином турбуюсь за власне життя:—кожний, хто одружився на острові, мусить коритись всім державним законам і звичаям мого народу“.

Можете собі уявити—з якими почуттями я вернув ся до дому, з яким жахом з того часу став стежити за здоров'єм своєї дружини. Попирхнеть ся, закашляє і у мене волосся піднімаєть ся в гору. І сталось незабором те, чого я так бояв ся. Жінка моя тяжко занедужала, а через де який час і вмерла. Роспачу моєму не було кінця—краю. Перебути, пережити всі пригоди, всі лиха, щоб бути похованим живим в могилі!! Я упав у ноги до султана, благаючи його змилуватись надо мною, як над чужинцем; я запевняв, що ніколи в світі не одружив ся б тут, колиб чув про сей звичай та мої благання були даремні. Але султанови, очевидно, було мене

никода і він, щоб хоч трошки утішити мене, зве-

лїв поховати мене надзвичайно пишно. Навіть сам з усією своєю старшиною прийшов на кладовище і

дивився, як спускали мене в печеру разом з небіжчицею в одній великій домовині, де лежало де кілька хлібів і стояв глечик з водою. Я кричав, благав змилюватись надо мною, але зачинили кам'яні двері і все було скінчено. І ось я опинився серед трупів і смороду. Я навіть чув останні зітхання нещасних, похованих на де-кілька день раніше від мене.

Невимовний жах здавив моє серце. В роспуці я упав на землю і довго лежав нерухомо, гірко, невтішно плачучи. Чим більше я думав, тим дужче почував весь жах свого становища. Я проклинав свою долю, докоряв самому Богові. Ех годі, Сіндбаде! Чи не сам ти винен в своєму становищі?! На що тобі було кидати рідний край, де жилось тобі так, як дай Бог кожному і гнатись, за лихом та пригодами? Нещасний! Кращеб було тобі згинутися зразу на морі серед бурі, ніж тут умірати такою страшною смертю“. Се гірке, даремне каютте тільки дужче шматувало мою душу.

Я, наче божевільний, рвав на собі волосся, бився головою об мури, кричав нелюдським криком. І одначе, умерти і припинити свої одразу страждання мені не хотілось і я рвав ся до життя, як звірь на волю, хотів прожити ще хоч де-кілька день і се примусило мене вернутись в домовину, щоб взяти хліба.

Так минуло де-кілька день. Хліба і води з кожним днем ставало менше і розвіювались останні надії на життя. Аж раз чую — одвалюють камінь і спускають попереду мертву, а за ним живу людину, сього разу жінку.

В туж хвилину в мене промайнула страшна

думка її убити і забрати хліб, але в часи відчаю людина не володіє собою. Хай Бог не осудить мене за сей гріх, я каюся і каюсь в ньому до сього часу. Слухайте, я схопив велику кістку і з усієї сили ударив нею по голові нещасної жінки. Убив я її, чи тільки оглушив—не знаю:—мені треба було їсти. І я, схопивши в домовині хліб і глечик з водою, побіг в темний куток, повний смороду і трупів. Коли і сей хліб був зідений, а вода випита, в печеру спустили ще когось і я одняв у його хліб і воду таким же чином. В місті в той час певно була якась пошесть, бо що дня ховали і я міг так сяк істнувати.

Але час не стояв на місці, він ішов вперед,—скільки його пройшло не знаю. Аж ось одного разу, я стояв ждучи нової здобичи, коли чую десь неподалеку від мене якесь чудне сопінне. Здивований таким незвичайним звуком, я швидко пішов в той бік, та звуки тікали від мене, але не стихали. Навкруги розливалася чорна пільма, я спотикався на безліччя трупів, але не звертав на се уваги і йшов далі на зустріч звукам а ж до того часу, доки вони не стихли. В ту ж хвилину передо мною блиснуло тихо сяєво, наче далека зірка на темному небі. Радісна надія ожила в моїй душі. Сяєво, то зливалось з мороком, то знову привабливо світило і незабаром я впевнив ся, що воно проходило через таку велику дірку в скелі, що я міг вільно пролізти.

Від радості я ледве не стратив розуму. З якою насолодою я набірав в груди свіжого, неотруєного смородом морського повітря. Як палко я вітав блискучий день! Ніколи в житті я не молив ся так щиро не дякував небо так безмежно за його ласку.

Нарешті, заспокоївшись, я уважно оглянув місцевість. Я був під горою, недалеко від берега. Одначе ще раз мені доволось вернутись в печеру за хлібом, а щоб не йти з порожніми руками я обшукав трупи і позабірив різні дорогоцінні речі. Зв'язавши, я виніс їх на берег. Доля, здасться, знову усміхнулася в мій бік. Через де кілька день я угледів корабель і став розмахувати чалмою і кричати. З корабля помітили і послали за мною човна. Мені довелось сказати, що два дні тому назад я був бурею викинутий на берег, але мені пощастило спасти частину свого краму. Мені повірили і взяли з собою.

Ми побували на багатьох островах, між иншим на острові Кела, де так багато свинцевої руди, сахарного троснику і камфори. Нарешті я вернув ся в рідний Багдад з такими скарбами, що не знав куди їх дівати. Як і раніше, я роздав частину їх убогим і на оздобу мечети, і знову рівними щасливими хвилями потекли дні за днями.

На сьому Сінбад закінчив оповідання про свою четверту подорож. Гінбаду знову було подаровано гаманець з грішми і запрошено на другий день прийти і послухати далі.

Пята подорож Сінбада.

Дуже весело де який час мені жилось в Багдаді, але тільки де який час. Знову хотілось угледіти світу, зробити ще хоч одну, хоч останню подорож. Щоб не залежати від капітана, я на власний кошт збудував корабля, завалив його крамом і запросив де-кілька торговців різних націй.

Ми плавали дуже довго і нарешті пристали до одного пустинного острова, де знайшли такеж саме яйце роха, яке мені довелось бачити в першу подорож. Пташиня уже вилуплювалось із яйця і через пробиту шкарлупину видно було дзьоба молодого роха. Мої товариші здивуванням розглядали яйце і радили розбити його і вийняти дивного птаха. Даремно я просив їх не робити сього,— вони не послухали і розбивши яйце, стали витягати роха, рубати його на шматки і пекти на сніданок. Не встигли вони і гаразд розсмакувати страву, як на небі де не візьмуться дві вилечезних хмари. Мій капітан, як чоловік бувалий, зразу догадався в чім річ і голосно закричав: „Швидче, швидче на корабель, хто хоче жити. Се ж летять батьки маленького роха!

Всі ми кинулись до корабля одплиди від берега. Між тим обидва рохи спустились на острів і бачучи лихо, закричали жалібним голосом. Але швидко вони знялись і зникли із наших очей і ми вже раділи, що все пройшло так щасливо, аж раптом вони знозу прилетіли, держачи в кігтях по вилечезному шматку скелі.

І не встигли ми ще добре зрозуміти сього становища, як один із рохів випустив камінь над нашим кораблем. На щасте керовничий закримітив лихо вчасно і швидким рухом керми одвів корабель на бік.

Камінь упав мимо, але з такою силою, що море розступилось майже до самого дна. За те другий камінь упав влучніше і розбив на тріски усю палубу.

Всі, хто тільки остався живим, опинились в

морі, мені ж пощастило вхопитись за уламск ко-
рабля. Однією рукою держучись за нього, а другою
гребучи, я при допомозі вітру, швидко доплив до
острова. Ледве, ледве я зліз на високого крутого
берега. Відпочивши я взяв ся оглядати місцевість.
Острів здавав ся розкішним садом: дерева гнулись
під вагою плодів, скрізь текли і співали прозорі
струмочки. Я покošтував садовини, напив ся свіжої
води, ліг між деревами і солодко заснув.

Одначе мій сон, не дивлячись на втому, був
неспокійний. Опівночи я прокинув ся, згадав про
своє становище і більше уже не міг стулити очей.

Тривожні думки не давали мені спати. „Що ж
воно буде зо мною? думав я з жахом.—Які ще но-
ві пригоди ждуть мою нерозумну голову?“

І знову я докоряв себе за своє легковажне
бажанне нових вражіннь і нових пригод. В сю ніч
мені так хотілося умерти.

Одначе наступив ранок, блеснуло сонце, об-
лило своїми проміннями і землю і море; страшні
думки розвіялись і легше зітхнули груди.

Я пішов оглядати острів.

Незабором я угледів поганенького дідка. Він
сидів на березі струмка, обнявши руками зогнуті
коліна і низько схиливши на груди свою сиву го-
лову, з довгою білою бородою. Мені здалось, що єї
те ж якийсь бідолаха, викинутий на берег бурею.
Я підійшов до його, привітав ся і спитав, як він
попав сюди, але він нічого не відповів, а лише зна-
ком показав, щоб я переніс його через струмень.

Мені стало шкода бідного дідка. Я скинув його
на плечі і переніс через воду. „Тепер злазь“! ска-
зав я йому і нахилив ся, щоб йому легше було ста-

ти на ноги. Але замість того, щоб злізти, дідок проворно обвив мою шию ногами, і не дивлячись на всю немоцність, так здавив мені горлянку, що я ледве не задушився. Тепер мені навіть смішно, коли я згадую про сю пригоду, але в ту хвилину,— ви мені повірите, було зовсім не до сміху. Я так страшенно злякався, що навіть зомлів і упав на землю.

Але і сям я не позбавився від настирливого дідка—він тільки трішки розняв ноги, щоб дати мені передихнути—і ледві я опам'ятався, як він став штовхати мене в ребра і я мусив встати і везти його далі. По дорозі він спиняв мене під деревами, рвав і з'їдав плоди, а потім знову штовхав мене і я мусив везти.

Так мені довелося проносити його цілий день, але і ввечері, коли я, знесилившись, упав на землю, він не кинув мене, а ліг разом зо мною, не пускаючи моєї шиї. Так пройшло де-кілька днів. Кожний день у мене однімав сили і я думав, що незабаром перестану не тільки возити, а й дихати.

Одного разу ми натрапили на пишні виноградні лози. Мені прийшло в голову видавити з них сок в баклагу, яку я випадково найшов по дорозі. Баклагу я поклав на сонці і коли ми через де-кілька днів знову проходили мимо, я покоштував питво: се було чудесне, міцне і пахуче виноградне вино. Покоштувавши його, я наче в друге народився на світ: забувши про своє становище, я став підплигувати і співати найвеселіші пісні.

Дідок очевидно помітив дивовижкий вплив трунка і знаками став вимогати, щоб я дав йому баклажку. Через де кілька хвилин вся баклажка

була порожня, а дідок став дико співати і плигати у мене на плечах, але швидко йому занудило. Рознялися ноги і він звалився на землю. Не довго думаючи, я беру камінь і дякую ним свого злодія за всі його знущання, а сам що сили біжу до моря. На превелику радість на березі я стріваю багато людей, які зійшли на острів з корабля, щоб набрати води і нарвати свіжих плодів. Довідавшись про всі мої пригоди, вони з дивуванням дивились на мене і вітали мене з новим життєм.

„Та знаєш ти, що се був водяник „морський дід“, говорили вони, з пазурів якого ще нікому не доводилось вирватись живим. Осідланого він не кидає до того часу, доки не заїздить і не замучить його на смерть.

Того то подорожні зважають ся іти на острів тільки великим гуртом.

Потім повели мене на свій корабель; капітан, вислухавши мене, охоче згодив ся взяти з собою і поставив ся до мене взагалі, дуже прихильно. Корабель наш поплив далі і через де-кілька день ми уже підходили до великого міста.

Один з торговців, мій новий приятель, з яким я пішов в місто, повів мене в отель, де звичайно, спинялись всі подорожуючі торговці. Тут я познайомив ся з де-якими місцевими людьми, що збирали ся йти в ліс по кокосові оріхи,

Мій приятель дав мені харчів і сказав: „іди з ними, роби те, що будуть робити розумні люде, та гляди не одбивай ся од них, що б знову не спіткатись з яким-небудь лихом“.

Ми прийшли в величезний кокосовий ліс.

Оріхи росли на самих верхівях дерев, а зліз-

ти на кокос не було ніякої змоги: такі вони були рівні та слизькі. Але мої товариші пустились на хитрі вигадки. Треба сказати, що в лісі лазила і бігала сила малп. Перелякані нами, вони позлазили на саме верхів'я кокосів, а товариші стали кидати на них каміння. Тоді малпи стали оборонятись кокосовими оріхами, які вони зривали і кидали на землю. Нам звичайно, сього тільки і треба було. Ми, поспішаючись, збирали оріхи і знову кидали каміння. Через де-який час ми уже вертались на слонах з повними мішками оріхів. Мій приятель — торговець купив у мене всі оріхи.

— Роби так і далі, сказав він: через де-який час у тебе збереться стільки грошей, що ти зможеш вернутись у свій Багдад.

Я подякував його за пораду, завзято взявся за діло і зібрав чимало грошей.

Коли корабель наш, наповнений оріхами рушив в дорогу, я теж поїхав, побував на багатьох островах, і поїхав ловити перли. І тут мені пощастило: мій наймит—водолаз наловив мені багато дорогоцінних перлових раковин.

Нарешті, розбагатівши, я вернув ся до дому і роздавши убогим десяту частину свого багатства, знову став жити спокійно і щасливо.

— „Ось мої друзі, історія моєї п'ятої подорожі. Ксли ще вам не обридло, то приходьте завтра слухати далі“.

Попрощавшись, господар дав Гіндбаду сто центів, а на другий день, після сніданку, знову почав своє оповідання.

Шоста подорож Сіндбада.

Коли я подумаю про те, як я міг зважитись після стількох лихих приход знову поїхати подорожувати, то і сам я починаю не розуміти. Скільки разів я зарікав ся більше не вірити зрадливим хвилям, скільки разів пекло мою душу каятте! Але якась таємна сила вабила мене в далекі країни. Так було і сього разу. Як не благали, як не вмовляли мене кривні і друзі, я сїв таки і поїхав. Як і раніше, я спочатку побував в багатьох землях Персії, та Індії, а потім сїв на корабель, що йшов в далеку довгу дорогу.

Ми довго плавали, але нарешті збились з дороги і не знали навіть де ми в сей час носимось по бурхливих хвилях. Але се було ще не лихо. Справжнє лихо сталось тоді, коли капітан зрозумів наше становище; він зірвав з себе чалму, рвав на собі волося, і став взагалі, як божевільний. А коли ми спитали його в чім річ, він нарешті закричав:

— Все скінчено! Ми гинемо! Не пройде і чверть години, як наш корабель обернеть ся в тріски: його захопила неблаганна течія і з кожною хвилиною наближає його до кінця.

Наче божевільні ми кинулись знімати вітрила, але було уже пізно. Корабель несло до страшного місця і через де-кілька хвилин він ударив ся і розбив ся об гранітну скелю. На щасте сїдав він поволі і ми встигли не тільки самі вибратись на берег, але і спасти харчі і найціннійший крам.

Весь берег був накритий уламками розбитих кораблів і купами людських кісток, які голосно пророкували нам гірку долю. Скрізь валялись пакунки з дорого-

цінними річками, та й сама гора була з кристалю, рубін-нів і иншого не менш коштовного каміння. З сієї гори, як виявило ся, витікало в море шось подібне до гірської смоли, яка зараз же здалась рибами і виходила з них через де-який час янтарем. Хвилі викидали на берег сей янтар і його було сила. Але непотрібні нам уже були скарби. Справді — вибратись з сього острова не було, здавалось, ніякої можливости. Круті і високі скелі оточували берег, а щалена морська течія не давала змоги одбитись від берега. Нам лишало ся скоритись і спокійно ждати голодної смерти.

Справді, тих харчів, які ми захопили з корабля і які поділили між собою, через де-кілька день не стало і товариші почали умірати один за другим. Я їв потрошку і тому, в той час, як другі уже лежали мертвими, я ще дихав і ждав голодної смерти. Бачучи, що через день-два мені нічого буде їсти, я завчасу викопав собі могилу.

Треба вам сказати, мої друзі, що в сьому проклятому місці була дивна річ, на яку я звернув увагу з самого початку. Скрізь, мої дорогі, на Божому світі річки витікають із своїх джерел і несуть ся в море. Тут же була досить широка річка, яка виходила із джерел над самим морем, текла кудись в гору і зникала в темній печері. В моїй голові промайнула думка: чи не можна втекти від смерти через сю печеру? Річка, що текла під землею, мусила-жде-небудь вийти на світ. А що коли-б зробити плоти, сісти і віддатись на волю течії? Річка або винесе на люде, або сховає в своїх загадкових хвилях. У всякім разі гірше не буде. І ось я настягав брусків, збив їх гвіздками, звязав

міцненько і плот вийшов не аби який. Одібравши найкоштовніші рубіни, ізумруди, янтарь, взявши два весла, зроблені мною, я спустив плота, скочив на нього і поплив. Мене швидко понесло вперед. Тихий відблиск сонця, що заглядав в печеру, швидко злився з мороком. Де-кілька день я плив в непроглядній пітьмі, що хвилини ждучи смерти. Місцями так низько висіло камінне над мою головою, що я де-кілька разів ударився об його і мусив їхати згорбившись, а то й лежачи. Харчів уже не ставало. Від страшеної втоми мені хотілось спати, я ліг і впав в якесь забуття. Чи довго я пролежав в ньому, чи ні — не знаю, але коли я прокинув ся, то від здивування не хотів вірити власним очам. Замість непроглядної ночі, над мною блищав ясний, сояшний день, а навкруги розстілалась розкішна зелена долина. Плот мій був привязаний до берега, а мене з усіх боків оточували якісь чорні люде. Хоча я цілком не розумів їхньої мови, але видно було, що вони ставлять ся до мене не вороже.

З серцем повним несказаної радости я голосно прочитав по арабські молитву. Один з чорних зрозумів мене і, підійшовши до мене, сказав на тій же мові: „Не дивуй ся, мій брате, що бачиш стільки нас біля тебе. Ми прийшли сюди, щоб спільними силами виконати річкака і провести воду на наші ниви. Ще здаля ми помітили щось на річці, а коли угледіли пліт, де-які вскочили в воду і притягли його до берега. Тут ми привязали його як бачиш, до берега і стали ждати — коли ти прокинеш ся. Тепер і ти розкажи нам—як попав ти сюди, де спустив плоти на річку, початку якої ми не знаємо.

— О, з великою охотою розкажу вам усе до найменших подробиць, відповів я, але будь ласка, дайте попереду мені чого-небудь зісти.

Всі стали виймати харчи і годувати мене.

Я з приємністю їв їх грубу страву, яка мені здалась після голодування самою найсмашнішою в світі і підтримав свої сили. Потім став я їм розказувати про всю свою подорож. Не мало вони дивувались слухаючи моє оповідання. І стали просити мене розказати все вдруге самому шейху.

— Нам він не повірить, говорили вони.

Через де-кілька хвилин привели коня, на якого мене попросили сісти. Я сів. Рушили. Частина йшла попереду і показував мені дорогу, потім їхав я, а за мною йшли останні і на плечах несли мій плот з усією його поклажою. На другий день ми прибули в столицю Серемдиба — так звав ся той острів, на якому я був. Шейху в ту-ж хвилину дали знати про мене і він звелів негайно привести мене до себе. Коли я ввійшов, шейх сидів уже на престолі і ждав мене. Я привітав його по індійському звичаю—се-б то упав перед ним і поцілував землю. Але шейх привітно звелів мені встати і посадив поруч себе.

— Як тебе звуть?—спитав він.

— Сіндбад,—відповів я. Родом з Багдаду.

— Як же ти попав сюди, в мою країну?

Я розказав йому і моє оповідання здалось йому таким цікавим, що він звелів записати його золотими літерами в літописи своєї держави. Разом з тим принесли мого плота зо всіма пакунками. Шейх не міг одірвати своїх очей від чудесних рубінів і ізумрудів, яких не було навіть в його скарбниці. Я низько схилив ся перед ним і сказав:

— Ваша величність! З великою радістю віддаю на твою волю не тільки себе, а і всі мої скарби, Прийми ласкаво сей нікчемний подарунок.

На се шейх відповів з усмішкою:

— Ні, Сіндбаде! З мого боку був би великий гріх приймати ті подарунки, які куплені такою страшною ціною. Навпаки: я подбаю про те, щоб ти зробив ся тут ще багатішим, а в своїй вітчизні згадував мене добрим словом.

Потім він звелів одному з найстарших вельмож показати мені будинок і подбати про все, що потрібно буде для мене. Все було як найкраще виконано.

З того часу я що дня одвідував шейха, який завжди охоче розмовляв зо мною, в вільні хвилини я оглядав місто.

Та як гарно не жилось мені на острові, а думки летіли в рідний край. Раз прийшовши до Шейха, я сказав йому, що мені хочеть ся вернути ся в Багдад. Шейх не тільки згодив ся пустити мене, а навіть подарував мені багато дорогоцінних річей і дав листа до нашого царя, великого володаря правовірних. Я горяче подякував шейха і обіцяв як найскорше виконати доручення. Але сим ще не обмежилась ласка доброго шейха: перед моїм одїздом він покликав капітана і звелів йому завдовольняти всі мої бажання.

„Май на увазі, що Сіндбад мій посол“, сказав він. Лист шейха Серендиба було написано на тонкій злотистій шкурі якогось надзвичайного дорогого звіря.

Хто знав іднійську мову, той легко міг би прочитати його зміст.

„Шейх Індії, так починав ся лист, перед яким ідуть тисяча століть, власник палацу, дах на якому сяє блеском тисячів рубинів і скарбниці з двадцяти тисячів бриліантових корон, шле своє привітання каліфу Гарун-аль Рашіду.

Невеликий своїм коштом мій нікчемний подарунок, але прийми його, як мій брат і друг, на знак моєї щирої прихильности і вірности. Сподіваюсь що в твоїм серці знайдець ск куточок для мене, рівного тобі по силі і правам. Бувай здоровий“.

Доїхав я до Багдада і зараз же дав знати каліфу, що маю до його дорученне від індійського шейха.

Каліф висловив бажанне мене бачити. В найкращому убранні пішов я до його і звелів своїм людям нести за мною подарунки каліфу. Попереду я упав перед Його Величністю, а потім власноручно віддав листи і коротко, але ясно розказав йому — як зробив ся я послом. Каліф прийняв мене дуже прихильно і, прочитавши листа царя Серендиби, спитав — чи правда все те, що він пише про свою силу та багатства. Я схопив ся вдруге і, підвівшись, сказав :

„Ваша Величність! В листі великого шейха немає і крихти неправди. Справді не має нічого більш дивовижного, як його палац. Коли шейх хоче показатись народові, то сідає на розкішного престола поставленого на спину найбільшого слона Індії, і їде оточений блеском і розкішю.

Попереду, на тім же самім слоні, стоїть вояк з золотим списом в руках, а ззаду — другий високо тримає золоту колону, оздобленну найдорогоцін-

нійшим каміннем. Перед шейхом їдуть на слонах тисячі оборонців, одягнених в шовк і парчу. Час від часу, вояк що стоїть перед шейхом, вигукує велебним голосом: „Ось дивіть ся їде царь і володарь Індії. Палац його сяє блеском тисячів рубінів, а в скарбниці його двадцять тисячів бриліантових корон. І слава великого Соломона і великого царя Магораджа не зрівняеть ся з славою царя Серендиби.

А другий вояк, що стоїть за шейхом, додає; Великий і могутній царь Серендиба, але умре і він, умре і він, умре і він.

Тоді перший вояк високо піднявши руку, кричить:

„Слава во віки вічно живому безсмертному Богу!

Нарешті шейх Серендиба такий мудрий і справедливий що на сьому острові не має ні одного судді і він сам усіх судить по правді.

Але злочинств в його державі майже не буває. Всі живуть по закону, по Божому“.

На се каліф сказав: „Я вже по листу бачив, що шейх Серендиба дуже мудрий“.

З приємністю впевняюсь, що для його народа не треба кращого царя, а для його кращого народа.

Зробивши мені подарунок, каліф дозволив мені його покинути“.

На сьому Сіндбад скінчив своє оповідання.

Давши Гіндбаду сто цехінів, він запросив гостей прийти завтра і вислухати його оповідання про сьому подорож. Всі радо пообіцяли і на другий день прийшли слухати.

Сьома і остання подорож Сінбада.

Після шостої подорожі я дав собі слово ніколи більше не подорожувати і справді сього разу я додержав свого слова. Не кажучи вже про те, що після таких пригод хоч у кого одпаде охота до подорожування, і мої літа були уже не ті. Пройшла моя молодість, я заспокоївся і те спокійне, жите, яке раніш мені так обридало, тепер мені уявлялось якимсь солодким спочинком після всіх пережитих негод. Одначе доля хотіла другого. Одного разу, коли до мене зібрались мої друзі, і я весело гуляв з ними, ввійшов слуга і сказав, що мене хоче бачити посланий каліфа. негайно вставши із за столу, я пішов до його на зустріч і довідався, що мене кличе до себе каліф. Через декілька хвилин я був уже у каліфа.

„Сінбаде! сказав він, мені потрібна твоя послуга. Ти мусиш передати шейху Серендиба мої подарунки і відповідь на його листа. Сього вимагає від мене одна вічливість“.

Се так мене вразило, що я довго не міг нічого сказати і нарешті відповів.

„Ваша величність! Я весь в твоїй царській волі, але благаю тебе, зверни увагу, що я вже не молодий і що сили мої давно підточені лихом та горем, які випали на мою долю.“

Я боюсь що вже не винесу нової дороги. До того ж я зарікся більш нікуди не виїздити з Багдада“.

Тут я розказав каліфу про всі пригоди які пришлося мені винести і він вислухав мене з великою увагою.

„Так, нарешті сказав він, багато ти натерпів ся лиха на далеких чужинах, але я сподіваюсь що ти виконаєш моє доручення цілком щасливо, бо тобі дорога до острова Серендиба уже добре знайома. Ти, звичайно сам розумієш, що мені ніяково нічим не виявити своєї вдячності і пошани до шейха Серендиби. Та скажи, будь ласка, хто зміг би зробити краще те, що я доручаю тобі“?!

Мені нічого не лишаюсь, як скоритись його волі. Каліф зрадів, що я згодив ся їхати і звелів видати мені на до рогу тисячу ценіхів.

Через де-кілька днів я уже їхав до Бальсори, де ждав мене корабель.

Лист каліфа був такого зміст:у

„Во імя небесного Господа, що показав нам правдиві шляхи, могутньому і щасливому султанові острова Серендиба від Абдаллаха Гарун-аль-Рашіда, посаженого Богом на престол, блаженної пам'яті його прадідів—уклін і привітання!

З радістю я прочитав твого листа і посилаю відповідь, підказану мені власним серцем і високим розумом моїх порадчиків. Сподіваюсь, що кинувши на неї свій ясний погляд, ти повіриш моїй щирости і побратимству. Бувай здоров“.

Подарунки каліфа були такі: парчева ковдра, (коштували не менш тисячі ценіхів) пятьдесят убрань із дорогоцінної ткани, сто інших із найтоншого білого полотна, яке вироблюєть ся в Каїрі, Олександрії, Суеці і Куфі, чудесна агатова ваза, і старовинний стіл, за яким сидів наче-б то сам царь Соломон.

Прибувши на острів Серендиби, я зараз же пішов до шейха.

Ще здалеку він пізнав мене і привітав такими словами:

„А, Сіндбад! Прошу до господи! Можу запевнити тебе, що я де-кілька раз згадував тебе і радий тебе бачити“.

Лист і подарунки каліфа він прийняв з великою охотою і приємністю

Через де-кілька день я пішов до шейха і сказав, що збираюсь їхати до-дому. Дуже йому було тяжко розлучатись зо мною, але він пустив мене, подарувавши мені багато грошей і ріжних дорогоцінних річей. Сів я на корабель і поїхав, сподіваючись, що вернусь до-дому так же щасливо, як і приїхав сюди, але Богу хотілось другого.

Уже три дні ми плили по морю, як раптом нас нагнали морські розбійники, де-кого повбивали, де-кого забрали в полон і продали в неволю, на далекі острови.

Мені судилось попасти до одного багатого торговця, який поставив ся до мене дуже прихильно. Привівши мене до-дому, він звелів нагодувати і одягти мене в чисте убранне, а через де-кілька день покликав до себе і спитав — що я умію робити. Я відповів, що був колись торговцем і що весь мій крам одняли розбійники, а мене продали в неволю.

— А чи не вмієш ти принаймні стріляти із лука? — питав він далі.

— Пане, відповів я, се було колись в молоді роки мою найкращою розвагою і я сподіваюсь, що ще не втратив і досі сієї здібности.

Тоді господар дав мені лука і стріли, велів сісти з-заду себе на слона і ми поїхали далеко за місто в величезний ліс. Доїхавши до призначенно-

го місця, він спинив ся, велів мені злізти з слона і показуючи на високе дерево, сказав: „Лізь на саме верхівє сього дерева і стріляй з відти у слонів; в сьому лісі ходить їх сила і ти їх, сподіваюсь, угледиш незабаром. Коли убеш одного, дай мені знати яко мога швидче. Покинувши мені харчів, він рушив до-дому, а я став прислухатись до тиші і ждати слонів. Цілу ніч я прождав їх даремно, а вдосвіта угледів їх цілу череду.

Я пустив стрілу і один слон звалив ся на землю, а всі інші порозбігались.

Я зскочив з дерева і побіг повідомити свого господаря про щасливе полювання.

Він похвалив мене, дав пообідати і знову пішов зо мною в ліс. Там викопали ми велику яму і закопали в неї убитого слона, щоб потім, коли він згниє, знову одкопати його і забрати коштовні зуби.

Так я, міняючи місця, прополював місяців зо два. Одного ранку я угледів стільки слонів, як не бачив ніколи, але вони, замість того, щоб пройти мимо, всі з страшним ревом кинулись до мене.

Простягаючи свої довгі носи, наче думаючи мене зняти з дерева, вони дивились на мене так страшно, що я від переляку випустив із рук свою зброю.

Не встиг я опам'ятатись, як один із самих великих слонів обмотав своїм носом дерево і вирвав його з коріннем. Разом з деревом упав і я на землю, але в ту-ж хвилину слон підхопив мене і перекинув на свою широку спину; я лежав ні живий, ні мертвий.

Тоді мій слон пішов попереду, інші за ним і через де-кілька хвилин я був обережно положений на землю.

Довго я не міг зважитись і підняти голову, щоб оглянути місцевість, але, нарешті, зважив ся. Навкруги не було видно ні одного слона. Я лежав на великій могилі, де безліч валялось слонових кісток і зубів. Подумавши, я зрозумів, що лежу на слоновому кладовищу. Довго я дивувався надзвичайному розумови слонів, що взяли і однесли мене на кладовище, наче хотіли сказати:

— Тобі, людино, потрібні наші зуби, так краще бери їх з мертвих і не убивай живих.

Господар зустрів мене радісним криком:

— Який я радий, який я радий, що бачу тебе знову, мій бідний Сіндбаде! Я вже думав, що тебе немає на світі, бо і лук і стріли твої я знайшов на землі під вирваним з корінням деревом. Розкажуй же швидче—як се я тебе бачу живим, та здоровим.

І я розказав йому про надзвичайну пригоду, а на другий день повів його на кладовище слонів. Не гаючись, ми почали збирати слонові зуби і класти на свого слона. Під страшною вагоюгнулась слонова спина, коли ми вертались до-дому.

— Сіндбаде!—ти приніс мені щастє! І я був би злодієм, коли-б не віддячив тобі волею. Тепер я з легким серцем можу сказати те, чого не говорив раніше! Ти єдиний із невольників, якому пощастило спастись від помсти слонів. Що-року віддячують слони тим, хто убиває їх на полюванні і остав ся ти живим тільки, з ласки Божої. Видко він обібрав тебе для великих і добрих вчинків. І тепер ти вже приніс величезну користь не тільки мені, а і всьому народу: нам не доведеть ся більше посылати на страшну смерть своїх невольників, з сього часу ми будемо спокійно збирати дорогоцінні сло-

нові зуби. Будь певен, що я віддячу щедро тобі за неймовірне відкриття.

— Пане господарю, відповів я. Воля найдорожче всього на світі і для мене її цілком буде досить за те, що я зробив тобі і народові. Єдине, що я прошитиму у тебе--се—дозволити мені [вернути ся в рідний край.

— Гаразд,—сказав господар, незабаром прийдуть сюди кораблі, що забирають у нас слонові зуби. Я пущу тебе з ними і потурбуюсь, щоб ти не виїхав від мене з порожніми руками. Я знову подякував господаря і де-кілька день допомагав йому перевозити з могили слонові зуби. Про се довідались другі торговці і кинулись на слонове кладовище і кожний з торговців мені дарував що-небудь коштовне.

Коли нарешті приплили кораблі, господарь вибрав із них найбільший, завалив його слоновими зубами і подарував мені половину їх. Давши мені харчів на дорогу і подарувавши на спомин де-кілька цікавих річей місцевого виробу, він попрощався зо мною. Радісний і веселий сів я на корабель, але через де-який час зліз з його і пристав до величезного каравана, що мандрував у Багдад. Свій крам я пороспродував за де-кілька день і взяв за його величезні гроші, частину яких я, правда, витратив на коштовні подарунки кривим та знайомим. Довго ми їхали по безводних степах, але я терпів й спеку, і згагу, тїшучи себе тією думкою, що тепер, принаймні, не ждуть мене ні бурі, ні морські розбійники. ні гадюки. Доїхавши до Багдаду, я насамперед пішов до каліфа. Він прийняв мене дуже привітно і сказав, що дуже турбував ся за мене. Я розказав йому про всі свої пригоди і

йому особливо вподобалась пригода з слонами. Взагалі оповідання про всі мої сім подорожів так вподобились йому, що він звелів записати їх в науку нащадкам. Щедро обдарувавши мене коштовними подарунками, він пустив мене до-дому, до моїх кривних, з якими я більше не розлучав ся.

Такими словами Сіндбад скінчив своє оповідання про дивовижні подорожі і, звернувшись до Гіндбада, додав:

— Ну, мій друже, чи чував ти коли-небудь, щоб хтось виніс стільки лиха у своєму життю? І чи я не маю права на спокійний і приємний відпочинок.

— Так, пане господарю, відповів Гіндбад, підійшовши і цілуючи йому руку,—ти стільки натерпів ся горя та лиха, що мав би право жити ще щасливіше, ніж живеш зараз. Свого лиха не можу я навіть рівняти з твоїм! Хай же Господь благословить тебе і продовжить твій вік.

Сі слова так зворушили Сіндбада, що він обдарував бідного робітника і сказав йому:

З сього дня ти будеш моїм найближчим другом і я потурбуюсь, щоб ти памятав мене усе своє життя!

КНИГИ ПО УКРАЇНОЗНАВСТВУ

По історії України.

Книги проф. МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО.

Історія України—Руси. Велика історія України вийшло 7 томів:

т. I. Від найдавніших часів до смерти Володимира Великого.

т. II. Україна в XI—XII віках.

т. III. Устрій, побут, культура. Держава галицько-волинська XII—XIV в. в.

т. IV. Українські землі в часах литовсько-польських (до XIV в.).

т. V. Суспільний устрій, управа, церква в XIV—XVII в.

т. VI. Економічне, національне і культурне жите в XIV—XVII в.

т. VII. Історія козачини до 1625 р.

Кожний том осібно—3 р. 50 к., а хто купить разом всі дістає 10% опушту.

Про старі часи на Україні. Коротка історія України для дітей і для народу, з малюнками, ц. 20 к.

Очеркъ історії українскаго народа (по російськи з найдавніших часів до наших днів), ц. 2 р. 50 к.

Ілюстрована Історія України. ц. 2 руб.

По географії України.

С. Рудницький. Коротка географія України, ч. I. Фізична географія, з малюнками і картою, ц. 75 к.

Містить в собі загальний вступ (сс. 5—20), географічний перегляд окремих частий української території (сс. 20—86), опис українських рік (сс. 86—119), клімату (сс. 119—135), ростинного і звіринного світу (сс. 135) України.

По історії української літератури.

Ів. Франко. Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 р.—1 р. 80 к.

Більшість книги присвячено українській літературі XIX в.; з початку книги автор дає короткий, стислий, але дуже цінний перегляд розвитку літератури XI—XVIII в. в. (сс. 3—84).

Олександр Грушевський. З сучасної української літератури, ц. 80 к.

В першій части книги дає автор характеристики окремих письменників (сс. 8—189). в другій коротенький огляд головних моментів української літератури XIX в. (сс. 190—237).

ЗАПИСКИ

Українського Наукового Товариства в Києві,

Виходять від 1908 р.

В першій серії чотири книжки. В другій серії вийшли три книжки: пята, шоста, сема

Передплата на серію — 5 р. з пересилкою: для студентів, учеників народних учителів—3 р.

КНИГАРНЯ

„Літературно Наукового Вістника“

Київ, В. Володимирська № 28

має на складі великий вибір українських книжок, листовних карток, нот і видання видавництва: „Лан“, львівської Видавничної Спільни, Наукового Товариства ім. Шевченка, Петербурського „Добродійного Товариства“, „Український Учитель“, також, усякі російські книжки по українському питанню. Комплекти „Літ. Н.у.к. Вістника“ за попередні роки.

КНИГАРНЯ

Наукового Товариства імени ШЕВЧЕНКА

у Львові, Ринок ч 10.

має на складі різні українські листовні картки, книжки, ноти і т. и.

Українська Книгарня

Харьків, Рибна ул. № 25.

Великий вибір книжок, карток, нот і картин.

ІЛЮСТРОВАНА

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Проф. МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО.

Велика, для всіх приступно і зрозуміло написана (більш 500 сторін) гарно видана, багато ілюстрована (400 ілюстрацій, знімків, портретів), багато карт і планів.

Ціна без пересилки і оправи 2 рублі; оправлені примірники на 50 копійок дорожче. Хто виписує з книгарні Літ.-Наук. Вістника 10 примірників, дістає одинадцятий дурно; хто виписує 20 примірників, дістає 3 примірники дурно. Адреса Книгарні: Київ, В.-Володимирська 28

Видавництво „ЛАН“ випустило на продаж такі книжки:

1. Юр. Сірий Жите рослин (анатомія і фізіольогія) з малюнками . . . . . ц. 25 к.
2. М. Шаповал. Про лїс. (Як розводити лїс, доглядати за ним і хозяїнувати в нїм) з малюнками ц. 25 к.
3. Юр. Будяк. Про диких людей з мал. . . . . ц. 25 к.
4. М. Грушевський. Про батька козацького Богдана Хмельницького з малюнк. . . . . ц. 25 к.
- 5—7. С. Рудницький Коротка Географія України з малюнк. і колїровою мапою (картою). . . . . ц. 75 к.
8. Юр. Будяк. Америка. Дикі люди американського континенту, з малюнками . . . . . ц. 25 к.
9. М. Гехтер. Селянські заробітки . . . . . ц. 25 к.

Серія для дітей:

---

1. Юр. Сірий Крим (оповідання з подорожи дітей) з малюнк. і картою Криму . . . . . ц. 25 к.
2. Р. Кіплінг. Казки в перекладї Юр. Сірого з малюнками . . . . . ц. 25 к.
3. Гауф. Казки, пер. О. Олесь з малюнками . ц. 25 к.
Р Кіплінг. Нетри Брати Моуглі перекл. Ю. Сірий мелюн. Л. Холодного . . . . . ц. 25 к.
6. Нелло та Патраш і інші оповідання для дітей в перекладї Юр. Сірого з малюнками Бурячка ц. 25 к.
7. Г. Гайчук: Над чорним морем, оповідання.
9. Арабські казки. Пер. О. Олесь.
12. Лонг і Томпсон. Рогань і інші опов. перекл. Ю. Будяка

Видання „Лана“ можна замовляти на складї в книгарні Літературно-Наукового Вістника, Київ, В.-Володимирська 28; в Харькові в Українській книгарні, Рибна 25; також в Києві, в книгарні Київської Старини, Безаківська 8, по всіх кращих книгарнях на Україні. ,